

MIZGÎNÎYA LI GORA YÛH'ENNA

Pêşgotin

Li gora fikira gelek zana, nivîsk'arê vê k'itêbê xilazîya sedsalîya pêşînda eva serhatîya nivîsîye. Nivîsk'ar xwexa navê xwe k'itêbêda nade. Lê tê fe'mkirinê, ku nivîsk'ar yek ji her donzdeh şagirtêdê Îsa^f bûye, awa gotî Yûh'ennayê^f kur'ê Zebedî. Îsa hingê gazî wî kir, gava ew hê me'sîgir bû (Metta 4:21; Marqos 1:19; Lûqa 5:10). Usa jî tê fe'mkirinê, ku Yûh'enna ew şagirt bû, bona k'îjanî ku aha nivîsar e: «Şagirtê ku Îsa jê h'iz dikir» (Yûh'enna 13:23; 19:26; 20:2; 21:7, 20, 24).

Yûh'enna ser pîrsa jîyîna^f h'eta-h'etayê disekine, k'îjanî ku meriv^f dikare bistîne. Belê Yûh'enna dinivîse ku meremê vê nivîsarê ev e, wekî xwendevan bawer bike, ku Îsa ye Xilazkirê^f sozdayî, Kur'ê^f Xwedê û pê vê bawerîyê^f jîyîna h'eta-h'etayê bistîne (20:31).

«Mizgînîya^f li gora Yûh'enna» hindava her sê Mizgînîyêd mayînda (ya Metta, Marqos û Lûqa) tiherekî din berç'e'v dibe. Vê Mizgînîyêda xwendevan r'astî çend qewimandina tên, yêd ku mizgîndarêd^f mayîn nivîsarêd xweda nedane k'îfîşê. Mesele: de'wata Qanayêda, xebardana Îsaye t'evî Nîkodêmo, k'ulfeta^f samerî^f, qencbûna yê Beythastayêda û yê ji zikmakîyêda kor, usa jî saxkirina Lazarê mirî. Mizgîndarêd mayîn Metta, Marqos û Lûqa gelekî li ser kirêd Îsaye Celîlêda^f disekinin, lê Yûh'enna li ser kirêd Orşelîmêda^f disekine. Usa jî k'itêbêda çend cara ev gotin hene: «Ez im filan tişt yan bêvan tişt» û gelek ji wan gotina jî bi nîşanêd (k'remetêd) Îsava girêdayî ne. Mesele, Ew derheqa Xweda aha dibêje: «Ez im nanê jîyînê» (6:35), «Ez im r'onaya dinyayê» (8:12), «Ez im derê pêz» (10:7), «Ez im şivanê qenc» (10:11), «Ez im r'abûn û jîyîn» (11:25), «Ez im r'ê, r'astî û jîyîn» (14:6) û «Ez im k'ola tirîyêye r'ast» (15:1).

Mizgîndarêd mayîn hînkirina Îsa bi mesela dibêjin, lê Yûh'enna aşkere bona heleqetîya Îsaye t'evî Bavê^f Xwe Xwedê dibêje. Usa jî Îsa

navê Xwedêtiyê bona Xwe bi k'ar tîne: «EZ EW IM» (8:24, 28; 13:19) û «EZ HEME» (8:58).

K'itêb belayî ser çend p'ara dibe. Pêşgotina xweda Yûh'enna dinivîse ku Xebera Xwedêye h'eta-h'etayê û Îsa yek in.

P'ara k'itêbêye pêşin ji serê 2-a h'eta 11-a bona gelek k'eremeta dibêje û ew h'emû jî e'yan dikin ku Îsa Mesih^f e, Ew Xilazkirê sozdayî ye û Kur'ê Xwedê ye. Ev p'ara k'itêbê derheqa wan merivada dibêje, yêd ku bawerîya xwe Îsa anîn bûne peyçûyêd Wî, lê h'erçê mayîn miqabilî Wî sekinîn û nexwestin Wî bawer bikin.

P'ara duda ji serê 13-a h'eta 17-a dibêje, ku Îsa berî girtin û xaçbûna^f Xwe t'evî şagirta çawa pismam xeber dide, ku wan bişidîne.

P'ara sisîyada jî ji serê 18-a h'eta 21-ê derheqa girtin, xaçbûn, mirin, ji mirin-r'abûnê û jorhilatina Wîda dibêje.

K'itêba Mizgînîya Yûh'enna dide k'ifşê ku Îsa «Xebera Xwedê» ye, ku bi bedenî hat nava meda hêwirî. Ew e Xilazkirê dinyayê (4:42), R'onayîya ku h'emû meriva r'onayî dike (1:9), Ew Xwexa nîşana h'izkirina Xwedê ye, hindava h'emû merivêd dinyayêda (3:16). Yûh'enna dîna xwe dide ser dannasînî û fikira Îsa, bi k'îjana Xwedêtiya Îsa û gelek r'astîyêd din e'yan dibin. Nava dannasînîyêd Îsada fikira mêriv diçe ser wan xebera, yêd ku her r'oj têne bik'aranînê, lê Îsa ew çawa nîşanêd sur' nava r'astîya r'uh'anîda dane xebatê, ku yek bikaribe fe'm bike. Awa mesele: nan, av, r'onayî, şivan, pez, baxçe û tiştêd mayîn.

Serecema fikira k'itêbê

Pêşgotin (1:1-18)

Yûh'ennayê^f nixumdar^f û şagirtêd Îsaye pêşin (1:19-51)

Şixulêd Îsaye li dor-berê ç'emê Ûrdunê û nav Celîlê (2:1-12:50)

Îsa xatirê Xwe ji şagirtêd Xwe dixwaze, dil dide li ber wan û bona wan dua dike (13:1-17:26)

Girtin, dîwankirin, xaçkirin û definkirina^f Îsa (18:1-19:42)

R'abûna Îsaye ji mirinê û xuyabûna Wî (20:1-31)

Paşgotin: Xuyabûneke din Celîlêda (21:1-25)

**Pêşgotina Yûh'enna:
Destpêbûnêda Xeber hebû**

1 ¹ Destpêbûnêda Xeber hebû. Xeber t'evî Xwedê bû û Xeber Xwexa Xwedê bû. ² Ew destpêbûnêda t'evî Xwedê bû. ³ Her tişt bi Wî e'firîn û bêyî Wî t'u tişt neqewimî, çi ku qewimî. ⁴ Kanîya jîyînê Ew bû û jîyîn jî r'onaya meriva^f bû. ⁵ R'onayî te'rîstanîyêda şewq dide û te'rîstanîyê Pê nikaribûye.

⁶ Merivekî ji aliyê Xwedêda şandî hebû, ku navê wî Yûh'enna^f bû. ⁷ Ew bona şe'detîyê hat, wekî bona R'onayê şe'detîyê bide, ku h'emû pê wî bawer bikin. ⁸ Ew xwexa ne ew R'onayî bû, lê ew hat ku şe'detîya R'onayê bide. ⁹ R'onaya r'ast Ew e, k'îjan ku tê dinyayê û h'emû meriva r'onayî dike. ¹⁰ Ew dinyayêda bû û dinya pê Wî e'firî, lê dinyayê Ew nas nekir. ¹¹ Ew hate ser warê Xwe, lê cime'ta Wî Ew qebûl nekir. ¹² Lê ewêd ku Ew qebûl kirin û bawerîya^f xwe navê Wî anîn, Ewî da, ku heqîya wan

hebe bibine zar'êd Xwedê. ¹³ Evana ne ji xûnê, ne ji xwestina bedenê û ne jî ji xwestina merivayê bûne, lê ew ji Xwedê bûne.

¹⁴ Û Xeber bû xûn û goşt, bi k'erem^f û r'astîyêva t'îjî nav meda konê Xwe danî. Me r'ûmeta Wî dît, ew r'ûmeta Kur'ê Bavêyî^f tayê t'enê. ¹⁵ Yûh'enna bona Wî şe'detî da û bi dengekî bilind got: «Eva ye, bona K'îjanî min gotibû: «Ewê ku pey min tê Ew ser minr'a ye, çimkî Ew berî min hebû». ¹⁶ Me h'emûya ji t'êr-t'îjîya Wî k'erem ser k'eremêda stand*. ¹⁷ Çimkî Qanûn bi destê Mûsa^f hate dayînê, k'erem û r'astî bi destê Îsa^f Mesîh^f. ¹⁸ T'u kesî t'u car Xwedê nedîtîye, lê Yê Tayê T'enêyî ku xût Xwedê ye* û h'emêza Bavêda ye, Ewî Ew da e'yankirinê.

Şe'detîya Yûh'ennayê nixumdar^f
(*Metta 3:1-12; Marqos 1:1-8;
Lûqa 3:15-17*)

¹⁹ Ev bû Şe'detîya Yûh'enna: Gava cihûya^f ji Orşelîmê^f k'ahîn^f

* ^{1:16} Aha jî tê fe'mkirinê: «K'erem ji ber k'eremêva stand», awa gotî k'erema Peymana^f Nûye Îsa^f Mesîh^f cîyê k'erema Peymana^f Kevine ç'iyayê Sînayê^f girtîye. Hinek jî fe'm dikin, ku ji k'erema Îsa, k'erem e'mirê bawermendada heye û hê zêde dibe.

* ^{1:18} Nav destnivîsarêd here qencda aha ye: «Yê Bêşîrîkî-Bêheval ku h'emêza Bavêda ye». Nav hinek destnivîsarêd dinda jî aha ye: «Kur'ê Bêşîrîkî-Bêheval ku h'emêza Bavêda ye».

û lêwî^f şandin, wekî ji Yûh'enna bipirsin, ku ew k'î ye, Yûh'enna hilda ser xwe, ²⁰ înk'ar^f nekir û aşkere got: «Ez ne Mesîh me». ²¹ Wana jê pirsî: «Lê tu k'î yî? Êlyas^f î?»* Ewî got: «Na». «Ew p'êxemberê^{f**} sozdayî yî?» Cab da: «Na». ²² Hingê jêr'a gotin: «De bêje, tu k'î yî, wekî em cabekê wanr'a bibin, yêd ku em şandine. Tu bona xwe çi dibêjî?» ²³ Ewî got: «Ez ew deng im ku ber'îyêda^f dike gazî: «R'îya Xudan^f r'ast bikin!»* çawa ku Îşaya^f p'êxember gotîye». ²⁴ Ewêd ku hatibûne şandinê ji fêrisîya^f bûn. ²⁵ Wana jê pirsî: «Lê îdî çima dinixumînî^f, heger tu ne Mesîh î, ne Êlyas û ne jî p'êxember?» ²⁶ Yûh'enna li wan vege'and û got: «Ez bi avê dinixumînim, lê Yek nav weda heye, ku hûn Wî nas nakin. ²⁷ Ew e, Yê ku pey min tê, ku ez ne hêja me, wekî benê çarixêd Wî jî vekim». ²⁸ Ev h'emû li wî berî Ûrdunê, li Beytanyayê, wî cîyê ku Yûh'enna li wir dinixumand qewimîn.

Berxê Xwedê

²⁹ R'oja dinê Yûh'enna dît ku Îsa berbi wî tê, ewî got: «Va ye! Berxê Xwedê, Yê ku gunêd dinyayê hildide! ³⁰ Ev e bona K'îjanî min gotibû: «Pey minr'a Yekê bê, ku ser minr'a ye, çimkî Ew berî min hebû». ³¹ Min nizanibû Ew k'î ye, lê ez hatime bi avê dinixumînim, wekî Wî Îsraêlêva^f bidime e'yankirinê». ³² Yûh'enna eva şe'detîya da û got: «Min dît ku R'uh' ji e'zmên mîna kevotkekê hat ser Wî danî û ma. ³³ Min nizanibû Ew k'î ye, lê Ewê ku ez şandim, ku bi avê binixumînim, minr'a got: «Tu k'îjanî bibînî ku r'uh' tê ser datîne û dimîne, Ew e ku bi R'uh'ê^f Pîroz dinixumîne». ³⁴ Min jî dît û şe'detî da ku Ev e Kur'ê^f Xwedê».

Şagirtêd^f pêşîyê

³⁵ R'oja dinê Yûh'enna dîsa t'evî du şagirtêd^f xwe sekinî bû. ³⁶ Dît ku Îsa wirar'a derbaz dibe, got: «Va ye Berxê Xwedê!» ³⁷ Ev yek ku bihîstin, her du şagirt pey Îsa

* 1:21 Malaxî 4:5.

** 1:21 Gelek cihû^f li hîvîya p'êxemberekî bûn, yekî mîna Mûsa yan jî yekî jî wî qewattir, ku wê bihata wextê hatina Mesîh e'lam bikira (Qanûna Ducarî 18:15, 18; Yûh'enna 6:14; 7:40).

* 1:23 Îşaya 40:3.

çûn. ³⁸ Îsa li pişt Xweva vege'îya û dît ku wana daye pey Wî tên, wan'ra got: «Hûn çi dixwazin?» Wana jê'ra got: «R'abbî», ku tê fe'mkirinê: «Dersdar^f», «Tu li k'u derê dimînî?» ³⁹ Ewî wan'ra got: «Werin hûnê bibînin». Wana çû û dît ku Ew li k'u dimîne. Îdî sih'et nêzîkî çara bû û wê r'ojê ew li cem Wî man.

⁴⁰ Ji wan her duya, yêd ku ji Yûh'enna bihîstin û pey Îsa çûn, yek Endrawisê birê Şimh'ûn-Petrûs bû. ⁴¹ Ewî pê'r'a-pê'r'a birê xwe Şimh'ûn^f dît û jê'ra got: «Me Mesîh^f dît», ku tê fe'mkirinê: «Yê K'ifşkirî*». ⁴² Wî ew anî cem Îsa. Îsa li Şimh'ûn nihêr'î û gotê: «Tu, Şimh'ûnê kur'ê Yûh'enna, tê Kîfas bêyî gotinê» (awa gotî «Petrûs^f», ku tê fe'mkirinê: «Qeya»).

Îsa gazî Fîlîpo û Natanyêl dike

⁴³ R'oja dinê Îsa qîrar kir ku her'e Celîlêf. Wî Fîlîpo dît û jê'ra got: «Pey min were!» ⁴⁴ Fîlîpo ji Beytsaydayê bû, ji bajarê Endrawis û Petrûs. ⁴⁵ Fîlîpo çû Natanyêl dît û jê'ra got: «Me Ew dît, bona k'îjanî

Mûsa Qanûnêda û p'êxembera jî nivîsarêd xweda salixê Wî dabûn, Îsayê Kur'ê Ûsivê^f ji Nisretê». ⁴⁶ Natanyêl jê pirsî: «Qet dibe ku tiştêkî p'ak ji Nisretê derk'eve?» Fîlîpo jê'ra got: «Were û bibîne!» ⁴⁷ Gava Îsa dît ku Natanyêl berbi Wî tê, derheqa wîda got: «Va ye îsraêlikî heqî-h'elal ku dilê wîda mixenetî t'une». ⁴⁸ Natanyêl jê pirsî: «Çawa min nas dikî?» Îsa lê vege'and û gotê: «Hê Fîlîpo gazî te nekiribû, gava ku tu li binê dara hêjîrê r'ûniştî bûyî, Min tu dîtî». ⁴⁹ Natanyêl jê'ra got: «Dersdar, Tu Kur'ê Xwedê yî! Tu P'adşê Îsraêlê yî!» ⁵⁰ Îsa lê vege'and û gotê: «Tu bona vê yekê bawer dikî, wekî Min ter'a got: «Min tu li binê dara hêjîrê dîtî?» Tê tiştêd ji vê mestir bibînin». ⁵¹ Û jê'ra got: «Ez r'ast bê xêlif wer'a dibêjim, hûnê bibînin e'zman vebûye û milyak'etêd^f Xwedê çawa ji ser Kur'ê^f Mêriv hildik'işin, peya dibin»*.

De'wata li gundê Qanaya Celîlê

2 ¹ Du r'oja şûnda bajarê Qanaya Celîlêda de'watek hebû. Dîya

* ^{1:41} Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «XRÎSTOS». «XRÎSTOS» bi zimanê yûnanî tê fe'mkirinê: «Yê K'ifşkirî», «Yê Bijartî^f» û «Yê R'ûnkirî^f».

* ^{1:51} Destpêbûn 28:12.

Îsa jî li wê derê bû, ²Îsa û şagir-têd Wî jî bona de'watê hatibûne t'eglîfkirinê. ³Gava kêmasî k'ete şeravê, dîya Îsa jêr'a got: «Şerava wan nema». ⁴Îsa lê vege'and û gotê: «E'vdê, çî te Min k'etîye? Hê ne wextê Min e». ⁵Dîya Wî berdestîyar'a got: «Çi ku wer'a bêje, bikin». ⁶Û şeş k'ûpêd kevirî hebûn, ku li gora e'detêd cihûya bona şûştin-veşûştina wana li wir danîbûn. Ji wana her yekî ji h'eyş-tê h'eta sed bîst lîtir av hildida. ⁷Îsa wanr'a got: «Van k'ûpa t'ijî av kin». Û wana jî lêvar'a dagirt. ⁸Paşê wanar'a got: «Niha hinekî dagirin, bibin bidine serde'watî». Ewana jî ew bir. ⁹Gava serde'watî ji wê ava ku bibû şerav te'm kir, wî tê dernexist ku ew ji k'u hat, lê berdestîyêd ku av k'işandibûn zanibûn. Serde'watî gazî ze've kir ¹⁰û jêr'a got: «Her kes pêşîyê şerava xweye r'ind datîne ser t'ex-te û paşê gava vexwarî ne, ew ya ner'ind derdixe. Lê te şerava r'ind h'eta niha xwey kirîye».

¹¹Eva nîşana Îsaye pêşin bû, ku Wî Qanaya Celîlêda kir. Bi vî awayî Ewî r'ûmeta Xwe da xuyakirinê û şagirtêd Wî bawerîya xwe Wî anîn.

¹²Pey vê yekêr'a, Îsa t'evî dîya Xwe, birêd Xwe û şagirtêd Xwe çû Kefernahûmê, lê gelek r'oja Ew li wê derê neman.

Îsa p'aristgehê^f paqij dike

(*Metta 21:12-13; Marqos 11:15-17; Lûqa 19:45-46*)

¹³Cejina^f cihûyaye Derbazbûnê nêzîk bû, Îsa hevraz çû Orşelimê. ¹⁴P'aristgehêda^f Ewî yêd ku dewar, pez û kevotk difirotin, usa jî yêd p'ereguhêr' r'ûniştî dîtin. ¹⁵De îjar Wî ji bena qamçîk çêkir, h'emû ji p'aristgehê pez û dewarêd wan-va derxistin, p'erêd p'ereguhêr'a r'êtin û t'extêd wan welger'andin. ¹⁶Kevotkfiroşar'a got: «Vana ji vê derê hildin! Îdî mala Bavê Min nekine bazargeh!» ¹⁷Hate bîra şagirtêd Wî ku aha hatîye nivîsarê: «Xîreta hindava mala Teda agir Min dixe»*. ¹⁸Hingê cihûya jê pîrsî: «Tê çî nîşanê nîşanî me kî, ku h'ukumê Te heye van tiştê bikî?» ¹⁹Îsa li wan vege'and û got: «Vê p'aristgehê hilşînin, Ezê nava sê r'ojada r'akim». ²⁰Hingê cihûya jêr'a got: «Nava çil şeş salada eva p'aristgeha hatîye çêkirinê. Çawa Tê wê nava sê r'ojada r'akî?» ²¹Lê Îsa derheqa p'aristgeha bedena

* 2:17 Zebûr 69:9.

Xweda xeber dida. ²² Peyr'a gava Ew ji mirinê r'abû, şagirta ew gotina Wî anî bîra xwe û wana ew nivîsar û gotina Îsa bawer kirin.

Dilêf her merivî Îsava e'yan e

²³ Awa gava ku Îsa Cejina Derbazbûnêda li Orşelîmê bû, geleka ew nîşanêd ku Wî dikirin dîtîn, bawerîya xwe navê Wî anîn. ²⁴ Lê Îsa bawerîya Xwe li wan nedanî, çimkî dilêf h'emû meriva Wîva e'yan bû. ²⁵ Ne h'ewce bû, ku yekî hindava merivekîda şe'detî bida, çimkî Wî dilê meriva zanibû.

Îsa û Nîkodêmo

3 ¹ Ji fêrisîya merivek hebû, navê wî Nîkodêmo, ku se-rekekî cihûya bû. ² Eva şev hate cem Îsa û jêr'a got: «Mamosta, em zanin ku Tu ji Xwedêda çawa dersdar hatîyî, çimkî ew nîşanêd ku Tu dikî, heger Xwedê ne pêr'a be, t'u kes nikare bike».

³ Îsa lê vege'and û gotê: «Ez r'ast bê xêlif ter'a dibêjim, heger merivek dîsa nû nebe*, ew nikare P'adşatîya^f Xwedê bibîne». ⁴ Nîko-

dêmo jê pirsî: «Meriv ku îdî mezin bûye, ew çawa dikare dîsa nû bibe? Qet dibe ku ew careke din bik'eve zikê dîya xwe û ji dîya xwe dîsa bibe?» ⁵ Îsa lê vege'and û gotê: «Ez r'ast bê xêlif ter'a dibêjim, h'eta ku meriv ji avê û R'uh' nebe, ew nikare bik'eve P'adşatîya Xwedê. ⁶ Yê ku ji bedenê dibe beden e, yê ku ji R'uh' dibe r'uh' e. ⁷ Tu e'cêbmayî nemîne ku Min ter'a got: Gerekê hûn dîsa nû bibin*. ⁸ Ba* li k'u derê dixwaze r'adibe. Tu dengê wî dibihêyî, lê nizanî ew ji k'u tê û k'uda diçe. Her kesê ku ji R'uh'* dibe jî usa ye».

⁹ Nîkodêmo jê pirsî: «Ew çawa dibe?» ¹⁰ Îsa lê vege'and û gotê: «Tu dersdarê Îsraêlê yî û hê van yeka nizanî? ¹¹ Ez r'ast bê xêlif ter'a dibêjim, tiştê ku em zanin wê dibêjin, tiştê ku me dîtîye şe'detîya wê didin. Lê belê hûn şe'detîya me qebûl nakin. ¹² Heger Ez derheqa tiştêd li vê dinêda wer'a dibêjim hûn bawer nakin, lê wekî derheqa tiştêd li e'zmana bêjim, hûnê çawa bawer bikin? ¹³ Kesek hilnek'îşiyaye e'zmên, pêştirî Ewî ku ji e'zmên peya bû, Kur'ê Mêriv. ¹⁴ Çawa

* ^{3:3} Aha jî tê fe'mkirinê: «Heger merivek ji jor nebe».

* ^{3:7} Aha jî tê fe'mkirinê: «Gerekê hûn ji jor bibin».

* ^{3:8} Bi zimanêd yûnanî û îbrani'î^f xebera «Ba» û «R'uh'» yek in.

ku Mûsa ber'îyêda^f me'r bilind kir, usa jî gerekê Kur'ê Mêriv bê bilindkirinê, ¹⁵ wekî her kesê ku bawerîya xwe Wî bîne, jîyîna wîye h'eta-h'etayê hebe.

¹⁶ Çimkî Xwedê usa dinya h'iz kir, ku Kur'ê^f Xweyî tayê t'enê berva da, wekî her kesê ku bawerîya xwe Wî bîne unda nebe, lê jîyîna wîye h'eta-h'etayê hebe.

¹⁷ Çimkî Xwedê Kur'ê Xwe neşande dinyayê, ku dîwana dinê bike, lê wekî dinya pê Wî xilaz^f be. ¹⁸ Yê

ku bawerîya xwe Wî bîne, dîwana wî nabe, lê ewê ku bawerayî xwe Wî nayne, îdî dîwana wî bûye jî, çimkî ewî bawerîya xwe navê Kur'ê Xwedêyî tayê t'enê neanî.

¹⁹ Dîwan bi vî awayî dibe: R'onayî hate dinyayê, lê meriva te'rîstanî ji r'onayê zêdetir h'iz kir, çimkî kirêd wan xirabî bûn. ²⁰ Her kesê ku xirabiyê dike, r'onayî ber ç'e'va r'eş e. Ew xwe li r'onayê nagire, wekî kirinêd wî xuya nebin. ²¹ Lê ewê ku r'astîyê dike, ew xwe li r'onayê digire, wekî e'yan be, ku kirêd wî Xwedêda hatine kirinê».

Îsa û Yûh'ennayê nixumdar^f

²² Pey vê yekêr'a Îsa û şagirtêd Wî çûne qeza Cihûstanê^f. Îsa li wê derê t'evî wan dima û dinixumand. ²³ Yûh'enna jî li E'ynona nêzîkî

Salîmê dinixumand, çimkî av li wir gelek bû. Meriv dihatine wê derê û dinixumîn. ²⁴ Yûh'enna hê neavîtîbûne kelê.

²⁵ Hingê nav şagirtêd Yûh'en-na û cihûkîda li ser pirsra e'detêd şûştin-veşûştinê de'w pêşda hat.

²⁶ Ew şagirt çûne cem Yûh'enna û jêr'a gotin: «Dersdar, Ewî ku li wî berî ç'emê Ûrdunê t'evî te bû û te bona Wî şe'detî da, va Ew Xwexa dinixumîne û h'emû diçîne cem Wî».

²⁷ Yûh'enna cab da û got: «Merivek nikare tişteki hilde ser xwe, heger ew ji e'zmên jêr'a nehatibe dayînê. ²⁸ Hûn xwexa şe'dêd min in, ku min gotîye: <Ez ne Mesîh im, lê yê li pêşîya Wî şandî me>.

²⁹ Bûk bona k'ê be ze'va ew xwexa ye. Lê çawa destebirakê ze've sekinî bona wî dibihê û bi dengê wî şa dibe, usa jî niha dilê min şabûnêva t'ijî bû. ³⁰ Ew gerekê mezin be, lê ez biç'ûk bim.

Yê ku ji e'zmana tê

³¹ Ewê ku ji jor hatîye, Ew ser h'emûyar'a ye. Ewê ku ji vê dinê ye, ew yê vê dinê ye û ew ji vê dinê xeber dide. Lê Ewê ku ji e'zmên hatîye, Ew ser h'emûyar'a ye. ³² Wî çî dît û çî bihîst bona wê yekê şe'detîyê dide, lê t'u kes

şe'defiya Wî qebûl nake. ³³Yê ku şe'defiya Wî qebûl dike, ew mak dike ku Xwedê r'ast e. ³⁴Ewê ku Xwedê şandîye Ew gotinêd Xwedê dibêje, çimkî Xwedê R'uh' bê çap dide Wî. ³⁵Bav Kur' h'iz dike û her tişt daye destê Wî. ³⁶Ewê ku bawerîya xwe Kur' tîne, jîyîna wîye h'eta-h'etayê heye. Ewê ku gur'a^f Kur' nake, ew jîyînê nabîne, lê xezeba Xwedê li ser wî dimîne».

**Ava jîyîna^f h'eta-h'etayê
û h'ebandina
bi r'uh' û r'astîyê**

4 ¹Fêrisîya bihîst ku Îsa ji Yû-h'enna zêdetir şagirta dicivîne û bi avê dinixumîne, ²lê r'ast Îsa Xwexa nedinixumand, lê şagirtêd Wî dinixumandin. ³Hingê Îsa ku vê yekê pê h'esîya, Ewî Cihûstan hişt û dîsa çû Celîlê.

⁴Usa qewimî ku gerekê Ew Sameryayê^{r'a^f} derbaz bibûya. ⁵Ew hate bajarekî Sameryayê ku navê wî Sûxar bû. Ew der nêzîkî wî e'rdî bû, ku Aqûb^f dabû kur'ê xwe Ûsiv^f. ⁶Bîra Aqûb li wê derê bû. Îsa usa ji r'êwîtiyê westîyayî, li k'êleka^f bîrê r'ûnişt. Îdî r'oj nîvro bû.

⁷K'ulfeteke samerî^f hat ku avê bik'işîne. Îsa wê^{r'a} got: «Avekê bide Min, Ez vexwim». ⁸Şagirtêd Wî jî çûbûne bajêr, ku xurek bik'ir'in. ⁹Wê k'ulfeta^f samerî jê^{r'a} got: «Tu cihû yî û ez jî k'ulfeteke samerî me. Tu çawa ji min avê dixwazî?» Çimkî t'u heleqetîya cihûya t'evî samerîya t'unebû*. ¹⁰Îsa lê vege^{r'and} û gotê: «Heger te dayîna Xwedê bizanibûya û bizanibî K'î ye ku ter'a dibêje: <Avekê bide Min Ez vexwim>, teyê ji Wî av bixwesta û Ewî wê ava jîyînê bida te». ¹¹K'ulfetê jê^{r'a} got: «Ez xulam, tişteki Teyî ku Tu pê avê bik'işînî t'une û bîr jî k'ûr e! De îjar Tê ava jîyînê ji k'u derê bînî? ¹²Çima Tu ji bavê me Aqûb mestir î, yê ku eva bîra daye me û ji vê ewî, zar'êd wî, pez û dewarêd wî jê vexwarine?» ¹³Îsa caba wê da û gotê: «Her kesê ku ji vê avê vexwe, ewê dîsa t'î be. ¹⁴Lê ewê ku ji wê avê vexwe, ya ku Ez bidimê, ewê t'u car t'î nebe. Belê ew ava ku Ezê bidime wî, wê dilê wîda bibe kanîke avê, ku wê bona jîyîna h'eta-h'etayê^f bilq bide». ¹⁵K'ulfetê jê^{r'a} got: «Ez xulam, de bide min wê avê,

* ^{4:9} Aha tê fe'mkirinê, ew derdanêd^f ku samerîya didane xebatê cihûya ew h'eram^f h'esab dikirin.

ku ez îdî t'î nevim û neyêm ji vir avê nek'îşînim».

¹⁶ Îsa lê vege'and û gotê: «Her'ê gazî mêrê xwe ke û were vira».

¹⁷ K'ulfetê caba Wî da û got: «Mêrê min t'une».

Îsa jêr'a got: «Te r'ast got: «Mêrê min t'une»,

¹⁸ çimkî pênc mêrêd te hebûne û yê ku niha jî tu pêr'a yî ne mêrê te ye.

Te ev yeka r'ast got».

¹⁹ K'ulfetê jêr'a got: «Ez xulam, ez dibînim Tu p'êxember î.

²⁰ Kal û bavêd me li serê vî ç'îyayî Xwedê h'ebandine, lê hûn dibêjin cîyê Xwedê h'ebandinê gerekê li Orşelîmê be».

²¹ Îsa jêr'a got: «E'vdê, Min bawer bike, wextê bê, ku hûnê ne li vî ç'îyayî û ne jî li Orşelîmê Bavê bih'ebînin.

²² Hûn samerî Wî dih'ebînin, K'îjanî ku hûn nas nakin, lê em cihû Wî dih'ebînin, K'îjanî em nas dikin, çimkî xilazbûn ji cihûya tê.

²³ Lê belê wextê bê, îdî pêr'a gihîştîye jî, ku yêd r'ast dih'ebînin wê bi R'uh' û R'astîyê Bavê bih'ebînin, çimkî Bav yêd aha dih'ebînin diger'e.

²⁴ Xwedê R'uh' e û yêd ku Wî dih'ebînin jî gerekê bi R'uh' û R'astîyê Wî bih'ebînin».

²⁵ K'ulfetê jêr'a got:

«Ez zanim ku Mesîhêf bê», (awa gotî «Yê K'îfşkirî»). «Gava Ew bê, Ewê derheqa her tiştîda mer'a gilî ke».

²⁶ Îsa jêr'a got: «EZ EW IM*, ku t'evî te xeber didim».

²⁷ Ser xeberdana wanda şagirtêd

Îsa hatin. Ew gelekî e'cêbmayî man, ku Wî t'evî k'ulfetê xeber dida, lê kesî negotê: «Tu çi dixwazî?»

yan «bona çi t'evî wê xeber didî?»

²⁸ Hingê k'ulfetê cêr'ê xwe hişt, çû bajêr û cime'têr'a got:

²⁹ «Werin Wî merivî bibînin, Yê ku h'emû tiştêd ku min berê kiribûn minr'a gotin. Gelo Ev e Mesîh?»

³⁰ Ew jî bajêr derk'etin û hatine cem Wî.

³¹ Wî wextîda şagirtêd Wî lava jê dikirin û digotinê: «Dersdar, tişteki bixwe!»

³² Lê Ewî wanr'a got: «Xurekê Minî xwarinê heye, hûn nizanin».

³³ Şagirta jî hevdu pirsî: «Gelo kesekî jêr'a xwarin anîye?»

³⁴ Îsa wanr'a got: «Xwarina Min ew e, ku Ez xwestina Yê ku Ez şandime bikim û şixulêd Wî bînime sêrîf.

³⁵ Çima hûn xwexa nabêjin: «H'eta nandirûnêf hê çar meh hene?»

Va ye Ez wer'a dibêjim, ç'e'vêd xwe vekin û dîna xwe bidine zevîya, ew çawa zer

* 4:26 Aha jî tê fe'mkirinê: «EZ HEME, ku t'evî te xeber didim». Peymana Kevinda «EZ HEME» navekî Xwedê ye (Derk'etin 3:13-14). Şirovekirina vê bin r'êza Yûh'enna 8:58-da bixûnin.

bûne, dirûtinêr'a hazir in! ³⁶ Yê ku didirû heqê xwe distîne û bona jîyîna h'eta-h'etayê ber t'op dike, wekî yê diçîne û yê didirû bi hevr'a şa bin. ³⁷ Vîra ev gotin r'ast e, ku: «Yek diçîne û yekî din didirû». ³⁸ Min hûn şandin ku hûn wê bidirûn, ser k'îjanê hûn nexebitîne, hinekêd din xebitîn û hûn li ser xebata wan r'ûniştin».

Cime'ta samerîyê bawerîya xwe Îsa tînin

³⁹ Gelek samerîyêd ji wî bajarî bawerîya xwe li Wî anîn, bona gotina wê k'ulfetê ku digot: «H'emû tiştêd ku min kiribûn, Ewî minr'a gotin». ⁴⁰ Û gava samerî hatine cem Wî, lava jê kirin, ku Ew li cem wan bimîne. Ew jî du r'oja li wê derê ma. ⁴¹ Geleka bona wê xeberdana Wî bawerîya xwe li Wî anîn ⁴² û wê k'ulfetêr'a gotin: «Em îdî ne ku pê gotina te bawer dikin, lê me xwexa bihîst û em zanin ku ev e r'ast Xilazkirêf dinyayê».

Îsa kur'ê qulixk'arekî qenc dike

(*Metta 8:5-13; Lûqa 7:1-10*)

⁴³ Pey van her du r'ojar'a Îsa ji wir r'abû çû Celîlê. ⁴⁴ Îsa xwexa şe'detî dabû, ku r'ûmeta p'êxember cî-misk'enê wîda t'une. ⁴⁵ Gava ku

Ew hate Celîlê, celîliya Ew qebûl kir, çimkî ewana xwexa jî bona Cejina Derbazbûnê çûbûne Orşelîmê û tiştêd ku Wî kiribûn dîtibûn.

⁴⁶ Îsa dîsa çû Qanaya Celîlê, k'îderê av kiribû şerav. Wê derê qulixk'arekî qesirê hebû, ku kur'ê wî li Kefernahûmê nexweş bû. ⁴⁷ Gava ewî bihîst ku Îsa ji Cihûstanê hatîye Celîlê, hate cem Wî û lava jê kir, ku her'e Kefernahûmê kur'ê wîyî bertelef qenc ke. ⁴⁸ Îsa wîr'a got: «H'eta ku hûn nîşan û k'ere-meta nebînin, hûn t'u car bawer nakin». ⁴⁹ Qulixk'arê qesirê jêr'a got: «Ez xulam, were em her'in, hela hê kur'ê min nemirîye». ⁵⁰ Îsa lê vege'and û gotê: «Her'e, kur'ê te sax-silamet e». Wî merivî jî ew gotina Îsa bawer kir û çû. ⁵¹ Ew hê negihîştibûyê, xulamêd wî pêşîya wîda hatin û jêr'a gotin: «Kur'ê te sax-silamet e». ⁵² Ewî ji xulamêd xwe pirsî: «K'îjan sih'etêda ew berbi qencbûnê çû?» Wana gote wî: «Duhu pey nîvrora sih'eta yekê t'ayê jê ber'da». ⁵³ Hingê bavê kur'îk tê derxist, ku ew wê sih'etêda bû, gava Îsa jêr'a got: «Kur'ê te sax-silamet e». Bi vî awayî wî û t'emamîya neferêd mala wî bawer kirin. ⁵⁴ Eva nîşana duda bû ku Îsa kir, gava Ew ji Cihûstanê hate Celîlê.

**Nexweşê sî û h'eyşt sala
qenc dibe**

5 ¹ Pey vê yekêr'a cejineke cihûya hat û Îsa hevraz çû Orşelîmê.

² Li Orşelîmê, li ber dergehê Pêz h'ewzek hebû, ku bi îbranîf jêr'a dibêjin Beytzat'a, pênc hêwangehêd wê hebûn. ³ Wan hêwangehada gelek nexweş p'aldayî bûn: Yêd kor, şilûşe't û k'ût. ⁴ Evana hîvîya lihevketina avê bûn, çimkî car-cara milyak'etekî Xudan dik'ete avê û li hev dixist. Û pey lihevketina avêr'a, k'ê berî h'emûya bik'eta avê, ew ji nexweşîya xwe qenc dibû*. ⁵ Merivek li wê derê hebû, ku nexweşê sî h'eyşt sala bû. ⁶ Îsa gava ew li wir p'aldayî dît û zanibû jî ku ew zûva nexweş e, wîr'a got: «Tu dixwazî qenc bî?» ⁷ Yê nexweş lê veger'and û gotê: «Ez xulam, kesekî min t'une, wekî gava av li hev dik'eve, min bavêje h'ewz. H'eta ez h'izî didime xwe xwe bavêjimê, yekî din berî min xwe davêjê». ⁸ Îsa jêr'a got: «R'abe ber'a xwe hilde û biger'e». ⁹ Pêr'a-pêr'a ew meriv qenc bû, ber'a xwe hilda û ger'îya.

Ew r'ojaf şemîyê bû. ¹⁰ Hingê cihûya wî merivê qencbûyîr'a got:

«Îro şemî ye! Qanûn îzinê nade ku tu ber'a xwe hildî». ¹¹ Ewî li wan veger'and û got: «K'ê ez qenc kirim Ewî minr'a got: «Ber'a xwe hilde û biger'e». ¹² Wana jê pirsî: «Ew k'î bû ku ter'a got: «Ber'a xwe hilde û biger'e?» ¹³ Lê yê qencbûyî nizanibû Ew k'î bû, çimkî Îsa Xwe nava e'laleta wirda betavekir. ¹⁴ Pey vê yekêr'a Îsa ew p'aristgehêda dît û jêr'a got: «Binihêr'e, tu qenc bûyî! Îdî guna neke, wekî tişteki hê xirab neyê serê te».

¹⁵ Wî merivî çû cihûyar'a gilî kir, Yê ku ew qenc kirîye Îsa ye. ¹⁶ Bona vê yekê îdî cihû pey Îsa k'etin, çimkî Wî ev yekana r'oja şemîyêda dikirin. ¹⁷ Hingê Îsa li wan veger'and û got: «Bavê Min h'eta niha şixulê Xwe dike, Ez jî dikim». ¹⁸ Bona vê yekê cihûya hê dikir ku Wî bikujin, çimkî Wî ne t'enê r'ojaf şemîyê t'er'ibandibû, lê Xwedê kiribû Bavê Xwe û Xwe himberî Xwedê kiribû.

Xwedê h'ukum daye Kur'

¹⁹ Lema Îsa wanr'a got: «Ez r'ast bê xêlif wer'a dibêjim, ku Kur' nikare xweserîxwe tişteki bike, ew t'enê wan tiştêd ku dibîne Bav dike, Ew jî dike. Bav çi

* ⁵⁴ Nav destnivîsarêd here qencda r'êza 4-a t'une.

dike Kur' jî usa dike. ²⁰ Çimkî Bav Kur' h'iz dike û her tiştêd ku Xwexa dike nîşanî Wî dike. Ewê hê tiştêd mezin nîşanî Wî bike û hûnê e'cêbmayî bimînin. ²¹ Çawa ku Bav dikare mirîya sax ke û jîyînê bide wan, usa jî Kur'^r dikare k'îjana Ew dixwaze, jîyînê bide wan. ²² Serda jî Bav dîwana t'u kesî nake, lê h'emû h'ukumê dîwankirinê daye Kur', ²³ wekî h'emû qedirê Kur' bizanibin, çawa qedirê Bavê zanin. Yê ku qedirê Kur' nizane, ew qedirê Bavê ku Ew şandîye jî nizane.

²⁴ Ez r'ast bê xêlif wer'a dibêjim: Her kesê ku guh bide gotinêd Min û Wî bawer bike, Yê ku Ez şandime, jîyîna wîye h'eta-h'etayê heye. Dîwana wî nayê kirinê, lê ew jî mirinê derbazî jîyînê bûye. ²⁵ Ez r'ast bê xêlif wer'a dibêjim, wext tê û pêr'a gihîştîye jî, ku mirîyê dengê Kur'ê Xwedê bibihên û ewêd ku bibihên wê bijîn. ²⁶ Çimkî çawa Bav kanîya jîyînê ye, usa jî kir wekî Kur' Xwexa kanîya jîyînê be. ²⁷ Ewî h'ukumê dîwankirinê jî da Wî, çimkî Ew Kur'^{êf} Mêriv e. ²⁸ Li vê yekê e'cêbmayî nemînin, çimkî wext nêzîk dibe, ku h'emûyêd t'irbada wê dengê Wî bibihên ²⁹ û derk'e-vin. Yêd ku qencî kirine wê bona

jîyînê r'abin, yêd ku xirabî kirine bona dîwanê.

³⁰ Ez Xwexa nikarim tişteki bikim. Çawa ku Ez dibihêm, usa jî dîwanê dikim. Dîwankirina Min r'ast e, çimkî Ez ne ku li xwestina Xwe diger'im, lê xwestina Yê ku Ez şandime.

Şe'detîya bona Îsa

³¹ Heger Ez bona Xwe şe'detîyê bidim, şe'detîya Min ne r'ast e. ³² Lê yekî din heye ku bona Min şe'detîyê dide û Ez zanim ew şe'detîya ku Ew bona Min dide r'ast e. ³³ We meriv şandine cem Yûh'enna û wî şe'detîya r'astîyê da. ³⁴ Lê Ez ne h'ewcê şe'detîya meriva me, Ez t'enê van tişta dibêjim, wekî hûn xilaz bin. ³⁵ Yûh'enna ç'irak bû ku dişixulî û r'onayî dida. We xwest ku hinek wext bi r'onaya wî şa bin. ³⁶ Lê ew şe'detîya bona Min ser şe'detîya Yûh'ennar'a ye. Çimkî ew şixulêd ku Bavê spartine^f Min, wekî Ez wan bînime sêrî, hema ew şixul in, yêd ku Ez dikim, şe'detîyê bona Min didin, ku Bavê Ez şandime. ³⁷ Û Bav ku Ez şandime, Wî Xwexa bona Min şe'detî daye. We t'u car ne dengê Wî bihîştîye, ne r'ûyê Wî dîtîye ³⁸ û ne jî gotina Wî dilê weda dimîne, çimkî hûn Ewî ku

Wî şandîye bawer nakin. ³⁹ Hûn nivîsarada k'ûr dibin, çimkî hûn dibêjin, jîyîna weye h'eta-h'eta-yê wanda ye û hema ew xwexa şe'detîya Min didin. ⁴⁰ Lê hûn naxwazin bêne cem Min, wekî jîyîna we hebe.

⁴¹ Ez ne h'ewcê şikirdayîna merivayê me, ⁴² lê Ez we nas dikim û zanim ku dilê^f weda h'izkirina Xwedê t'une. ⁴³ Ez bi navê Bavê Xwe hatim û hûn Min qebûl nakin. Lê heger yekî din bi navê xwe bê, hûnê wî qebûl kin. ⁴⁴ Hûnê çawa bikaribin Min bawer bikin, heger hûn nav hevda r'ûmeta navê xwe diger'in, lê ew r'ûmeta ku ji Xwedêyê bêşirikî-bêhevale nager'in? ⁴⁵ Nefikiran ku **Ezê** we li ber Bavê neheq kim. Yek heye, ku we neheq dike, hema ew **Mûsa** ye ku we gumana xwe danîye ser wî. ⁴⁶ Heger we Mûsa bawer bikira, weyê Ez jî bawer bikirama, çimkî ewî derheqa Minda nivîsiye. ⁴⁷ Lê heger hûn nivîsarêd wî bawer nakin, hûnê çawa gotinêd Min bawer bikin?»

Îsa pênc h'ezara t'êr dike

(*Metta 14:13-21; Marqos 6:30-44; Lûqa 9:10-17*)

6 ¹ Pey vê yekêr'a Îsa derbazî wî berî gola Celîlê bû, ku

jêr'a Teberîya dibêjin. ² E'laleteke giran pey Wî diçû, çimkî wan ew nîşanêd k'eremet dîtîbûn, yêd ku Wî li ser nexweşa kiribûn. ³ Îsa r'abû serê ç'îyê û li wê derê t'evî şagirtêd Xwe r'ûnişt. ⁴ Cejina cihûyaye Derbazbûnê nêzîk bû.

⁵ Gava Îsa li dora Xwe nihêr'î, dît ku e'laleteke giran berbi Wî tê, gote Fîlîpo: «Emê nên ji k'û derê bik'ir'in, wekî ev merivana bixwin?» ⁶ Ewî ev yek got, ku wî bicêr'îbine^f, çimkî Xwexa zanibû ku wê çi bikira. ⁷ Fîlîpo lê vege'and û gotê: «Bahê dusid zîvî^f nan jî t'êra van nake, hema wekî her yekîr'a pe'rîk jî bik'ev!» ⁸ Ji şagirta yekî, Endrawisê birê Şimh'ûn-Petrûs gote Wî: ⁹ «Vir xortek heye, ku pênc nanêd ceh û du me'sîyêd wî hene. Lê bona haqas meriva ev çi ye?»

¹⁰ Îsa got: «Meriva li e'rdê bidine r'ûniştandinê». Şînayîya wir gelek bû, ew mêrêd ku r'ûniştin, weke pênc h'ezara bûn. ¹¹ Hingê Îsa ew nan hildan şikirî da û belayî r'ûniştîya kir. Bi vî awayî jî me'sî bela kirin, çiqas ku xwestin. ¹² Û gava t'êr xwarin, Ewî şagirtêd Xwer'a got: «Wan hûrikêd bermayî bidine hev, wekî tişte'k p'ûç' nebe». ¹³ Şagirta jî ji ber ewêd ku pênc nanêd ceh xwaribûn,

donzdeh sele ji hûrikêd bermayî t'ijî berev kirin.

¹⁴ Gava van meriva dît ku Îsa ev nîşan kir, gotin: «R'ast Ev e ew p'êxemberê ku wê bihata dinyayê!»
¹⁵ Hingê Îsa pê h'esîya ku ewê bèn û Wî bi zorê bibin bikine p'adşa, dîsa Ew t'enê hilk'îşîya ç'iyê.

Îsa p'îya li ser avêr'a diçe

(Metta 14:22-27;

Marqos 6:45-52)

¹⁶ Gava r'o çû ava, şagirtêd Wî berjêrî devê golê bûn. ¹⁷ Ew k'etine qeyikekê û r'ê k'etin, wekî derbazî Kefernahûmê, wî berî golê bin. Îdî te'rî k'etibû e'rdê, lê Îsa hê Xwe wanr'a negîhandibû. ¹⁸ Firtoneke^f qayîm r'abû, golê da ber pêla. ¹⁹ Gava wan bêr k'işandin qasî pênc-şeş kîlomêtira pêşda çûn, wan dît ku Îsa peya ser golêr'a tê nêzîkî qeyikê dibe. R'isase ew girtin, ²⁰ lê Îsa wanr'a got: «Netirsin, Ez im!» ²¹ Hingê wan xwest ku Ew hildana qeyikê. Qeyik pêr'a-pêr'a gihîşte wî alîyê ku wan dixwest biçûnayê.

Meriv li Îsa diger'in

²² R'oja dinê ew e'laleta ku li wî berî golê mabû, zanibû ku li wir alîyê wan t'enê qeyikek hebû, ew jî şagirtêd Wî t'enê k'etibûnê

derbaz bibûn, lê Îsa nek'etibû wê qeyikê. ²³ Ji alîyê Teberîyayê hinek qeyikêd din hatin nêzîkî wî cîyî bûn, k'îderê pey şikirdayîna Xudanr'a nan xwaribûn. ²⁴ Gava meriva dît ku ne Îsa li wir e û ne jî şagirtêd Wî, hingê ew xwexa jî k'etine qeyika û çûne Kefernahûmê, wekî li Îsa biger'in.

Îsa ye nanê jîyîna h'eta-h'etayê

²⁵ Gava wan Îsa li wî berî golê dît, jêr'a gotin: «Dersdar, Tu k'engê hatî vê derê?» ²⁶ Îsa li wan vege'and û got: «Ez r'ast bê xêlif wer'a dibêjim, hûn li Min digerr'in, ne ku bona wê yekê, ku we nîşan dîtine, lê bona wê yekê, ku we ji wî nanî xwar û t'êr bûn. ²⁷ Bona xwarina p'ûç' nexebitin, lê bona wê xwarinê bixebitin, ya ku jîyîna h'eta-h'etayêda dimîne, k'îjanê Kur'ê Mêriv wê bide we, çimkî Bav Xwedê mora Xwe li Wî xistîye».

²⁸ Û wan jê pirsî: «Gerekê em çi bikin, wekî wan şixulêd Xwedê bînine sêrî?» ²⁹ Îsa li wan vege'and û got: «Şixulê Xwedê ev e, ku hûn bawerîya xwe Wî bînin, Yê ku Ewî şandîye». ³⁰ Wana ser vê yekê jêr'a got: «Ku usa ye Tê çi nîşanê bikî, wekî em bibînin û Te bawer bikin?»

Tê çî şixulî bikî? ³¹ Kal û bavêd me ber'iyêda mana^f xwarin, çawa ku hatîye nivîsarê: «Wî ji e'zmên bona xwarina wan nan da»*.

³² Îsa wanr'a got: «Ez r'ast bê xêlif wer'a dibêjim, ew ne ku Mûsa bû ku ji e'zmên nan da we, lê Bavê Min bû. Belê Ew Bavê Min e, ku wî nanê r'ast ji e'zmên dide we! ³³ Çimkî ew nanê Xwedê dide ew e, ku ji e'zmên tê xwarê û jîyînê dide dinyayê». ³⁴ Wan lê vege'and û gotinê: «Em xulam, de her gav vî nanî bide me».

³⁵ Îsa wanr'a got: «Ez im nanê jîyînê. Her kesê ku bê cem Min, ew qet bir'çî nabe û her kesê ku bawerîya xwe Min bîne, t'u car t'î nabe. ³⁶ Lê çawa ku Min wer'a got, we Ez dîtîm jî, lê hûn hê bawer nakin. ³⁷ Ew h'emûyêd ku Bav dide Min, wê bêne cem Min û her kesê ku bê cem Min, Ez t'u car berî wî nadim. ³⁸ Çimkî Ez ji e'zmên hatime xwarê, ne ku xwestina Xwe bikim, lê xwestina Wî, Yê ku Ez şandime. ³⁹ Xwestina Yê ku Ez şandime ev e, wekî Ez ji h'emûyêd ku Wî dane Min t'u kesî unda nekim, lê R'oja^f Axretêda ji mirinê r'akim. ⁴⁰ Çimkî xwestina

Bavê Min ev e, wekî her kesê ku Kur' bibîne û bawerîya xwe Wî bîne, jîyîna Wîye h'eta-h'etayê hebe. Û R'oja Axretêda jî Ez wî ji mirinê r'akim».

⁴¹ Cihûya hindava Wîda bîna xwe teng kir, çimkî Wî got: «Nanê ku ji e'zmên hate xwarê Ez im». ⁴² Û digotin: «Ne eva Îsayê kur'ê Ûsiv e, ku em dê û bavê Wî nas dikin? Îdî eva çawa dibêje: «Ez ji e'zmên hatime xwarê?»»

⁴³ Îsa cab da û wanr'a got: «Nav hevda nekine p'iste-p'ist. ⁴⁴ T'u kes nikare bê cem Min, h'eta Bavê ku Ez şandime, wî berbi Min nek'işîne. Û R'oja Axretê Ezê wî ji mirinê r'akim. ⁴⁵ Li alîyê nivîsarêd p'êxemberada hatîye nivîsarê: «H'emûyê ji alîyê Xwedêda bêne hînkirinê»*. Her kesê ku ji Bav bibihê û hîn be wê bê cem Min. ⁴⁶ Bi vê yekê Ez nabêjim, ku kesekî Bav dîtîye. Ewê ku ji Xwedê ye, t'enê Ewî Bav dîtîye. ⁴⁷ Ez r'ast bê xêlif wer'a dibêjim, ewê ku bawer dike jîyîna wîye h'eta-h'etayê heye. ⁴⁸ Ez im nanê jîyînê. ⁴⁹ Kal û bavêd we ber'iyêda mana xwarin û mirin. ⁵⁰ Lê ev e ew nanê ku ji e'zmên hatîye xwarê,

* 6:31 Derk'etin 16:4; Zebûr 78:24.

* 6:45 Îşaya 54:13.

wekî her kesê ku jê bixwe nemire. ⁵¹ Ez im nanê jîyînê ku ji e'zmên hatime xwarê. K'î ku ji Vî nanî bixwe, wê h'eta-h'etayê bijî. Ew nanê ku Ezê bona jîyîna dinyayê bidim, ew bedena Min e».

⁵² Li ser vê yekê cihû hevr'a k'etine de'wê û gotin: «Eva çawa dikare bedena Xwe bide me ku em bixwin?» ⁵³ Hingê Îsa wanr'a got: «Ez r'ast bê xêlif wer'a dibêjim, h'eta ku hûn bedena Kur'ê Mêriv nexwin û xûna Wî venexwin, jî-yînê nava weda t'unebe. ⁵⁴ Yê ku bedena Min bixwe û xûna Min vexwe, wê jîyîna wîye h'eta-h'etayê hebe û Ezê wî R'oja Axretê ji mirinê r'akim. ⁵⁵ Çimkî bedena Min xwarina r'ast e û Xûna Min jî vexwarina r'ast e. ⁵⁶ Ewê ku bedena Min dixwe û xûna Min vedixwe, ew nava Minda dimîne, Ez jî nava wîda. ⁵⁷ Çawa Bav, kanîya jîyînê* Ez şandim û bi destê Bavê Ez sax im, bi vî awayî jî yê ku Min bixwe, wê bi destê Min sax bimîne. ⁵⁸ Ev e Ew nanê ku ji e'zmên hatîye xwarê. Ev ne mîna wî manayî ye, ku kal û bavêd we xwarin, lê mirin. Ewê ku Vî nanî bixwe, wê h'eta-h'etayê bijî». ⁵⁹ Îsa

ev xeber k'inîştêda^f gotin, gava Wî Kefernahûmêda hîn dikir.

Xeberêd jîyîna h'eta-h'etayê

⁶⁰ Ji şagirtêd Wî geleka gava ev xeber bihistin, gotin: «Ev çi xeberne giran in! K'î dikare guhdarîya gotinêd Wî bike?» ⁶¹ Lê Îsava e'yan bû ku şagirt li ser vê yekê nava hevda dikine p'iste-p'ist, wanr'a got: «Ev yek we p'işk^f dike? ⁶² Lê hingê hûnê çi bêjin, heger bibînin Kur'ê Mêriv r'adibe wî cîyê ku berê lê bû? ⁶³ R'uh' jîyînê dide, beden berga tiştêkî nagire. Ew xeberêd ku Min wer'a gotin, R'uh' û jîyîn in. ⁶⁴ Lê nava weda hinek hene bawer nakin». Îsa hê serê sêrîda zanibû ku k'î bawer nake û k'î ye ewî ku wê nemamîya^f Wî bike. ⁶⁵ Û Wî got: «Bona vê yekê Min wer'a got: Kesek nikare bê cem Min h'eta ku ew ji aliyê Bavêda jêr'a nehatibe dayîne».

⁶⁶ Bona vê yekê ji şagirtêd Wî gelek paşda çûn û îdî t'evî Wî nediger'îyan. ⁶⁷ Hingê Îsa ji her donzdeha pîrsî: «Dibe ku hûn jî dixwazin her'in?» ⁶⁸ Şimh'ûn-Petrûs lê vege'and û gotê: «Xudan, emê her'ine cem k'ê? Gotinêd

* ^{6:57} Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Bavê sax» ku tê fe'mkirinê, jîyîn ji wî dertê.

jîyîna h'eta-h'etayê cem Te ne. ⁶⁹ Û me bawer kirîye û em zanin ku Tu yî Pîrozê Xwedê». ⁷⁰ Îsa li wan veqer'and û got: «Çima Min hûn her donzdeh nebijartin? Lê belê yek ji we cin^f e». ⁷¹ Wî ev yek bona Cihûdayê^f kur'ê Şimh'ûnê Îsxeryotî digot, çimkî r'ast e ew yek ji her donzdeha bû, lê dîsa wê nemamîya Îsa bikira.

Îsa û birêd Xweva

7 ¹ Pey vê yekêr'a Îsa Cefilêda diger'îya. Wî nedixwest ku Cihûstanêda biger'îya, çimkî cihû pey k'etibûn ku bikuştana. ² Gava Cejina^f cihûyaye H'olikçêkirinê nêzîk bû, ³ birêd Wî jêr'a gotin: «Ji vir r'abe her'e Cihûstanê, wekî şagirtêd Te ew kirêd ku Tu dikî bibînin. ⁴ Çimkî merivê ku dixwaze aşkere xwe bide naskirinê, kirinêd xwe venaşêre. Heger Tu xweyê van kira yî, xwe dinyayêva e'yan ke». ⁵ Birêd Wî jî bawerîya xwe jê nedanîn. ⁶ Îsa wan'ra got: «Wextê Min hê nehatîye, lê her t'im wext destê wêda ye. ⁷ Dinya nikare bijene we, lê dijene Min, çimkî Ez şe'detîyê didim, ku kirêd wê xirab in. ⁸ Hûn xwexa hevraz her'ine vê cejinê, lê Ez hela hê* nayêmê, çimkî wextê

Min hê t'am nehatîye». ⁹ Ew yek wan'ra got û li Cefilê ma.

Îsa t'evî cejinê dibe

¹⁰ Lê çaxê birêd Wî hevraz çûne cejinê, Ew jî r'abû çû wir, ne ku aşkere, lê bi dizîva. ¹¹ Wî çaxî cihû cejinêda lê diger'îyan û digotin: «Ew k'anê ye?» ¹² Nav e'laletêda bona Wî gelek xebardan diçû. Hineka digot: «Ew merivekî qenc e», hineka jî digot: «Na, Ew cime'tê ji r'ê derdixê». ¹³ Lê ji tîrsa cihûya, kesî newêribû aşkere bona Wî tiştêk bigota.

¹⁴ Lê nivê cejinêda Îsa hevraz çû k'ete p'aristgehê û dest bi hînkirinê kir. ¹⁵ Cihû e'cêbmayî diman û digotin: «Evî nexwendîye, ew çawa haqas nivîsar zane?» ¹⁶ Îsa li wan veqer'and û got: «Hînkirina Min ne ji Min e, lê ji Wî ye, Yê ku Ez şandime. ¹⁷ Heger merivek bixwaze e'mirê Wî biqedîne, wê hingê bizanibe ev hînkirina Min gelo ji Xwedê ye, yan Ez xweserîxwe xeber didim. ¹⁸ Yê ku xweserîxwe xeber dide, ew li navê xwe diger'e, lê Ewê ku li navê Yê ku Ew şandîye diger'e, Ew yekî r'ast e û li cem Wî qelpî t'une. ¹⁹ Ne Mûsa Qanûn da we? Û ji we t'u kes jî Qanûnê

* 7:8 Nav destnivîsarêd qencda «hela hê» t'une.

naqedîne. Hûn çima dixwazin Min bikujin?»²⁰ Cime'tê lê vege'and û gotê: «Tu cinak'etîf yî! K'î dixwaze Te bikuje?»²¹ Îsa li wan vege'and û got: «Min k'eremetek kir, hûn h'emû jî e'cêbmayî mane.²² Mûsa sinetkirin^f da we, (ew jî ne ku ji Mûsa hat, lê ji kal û bava) û hûn r'oja şemîyê mêriv sinet dikin.²³ Heger hûn r'oja şemîyê zar'a sinet dikin wekî Qanûna^f Mûsa net'er'ibe, îdî çima hûn hêrsa xwe li ser Min r'adikin, wekî Min r'oja şemîyêda merivek serda-pêda qenc kir?»²⁴ Li anegorî dîtina ç'e'vêd xwe dîwanê nekin, lê li anegorî r'astîyê dîwanê bikin».

Şika ser Îsa

²⁵ Hingê hineke ji Orşelîmê gotin: «Eva ne ew e, yê ku dixwestin bikuştana?»²⁶ Û va ye Ew aşkere xeber dide û t'u kes jî jêr'a tişteki nabêje. Dibe ku serwêr pê h'esîyane, ku Eva Mesîh e?»²⁷ Lê r'ast em zanin ku eva ji k'u ye. Lê gava ku Mesîh bê, kesê nizanibe ku ew ji k'u ye».

²⁸ Hingê Îsa p'aristgehêda wextê hînkirinê dengê Xwe bilind kir û got: «Hûn Min nas dikin û zanin ku Ez ji k'u me? Ez xweserîxwe nehatime. Lê Yê ku Ez şandime, Ew ser r'astîyê ye, hûn Wî nas

nakin.²⁹ Ez Wî nas dikim, çimkî Ez ji Wî me û Ewî Ez şandime».

³⁰ Hingê kirin ku Wî bigirin, lê kesekî nikaribû Ew bigirta, çimkî hê wextê Wî nehatibû.³¹ Lê ji e'laletê geleka bawerîya xwe Wî anî û gotin: «Gava ku Mesîh bê, Ewê ji kirinêd vî zêdetir nîşana bike?»

Bona girtina Îsa nobedar têne şandinê

³² Fêrisîya ew gote-gota derheqa Wîda ji nava cime'tê bihîst û serekêd k'ahîna nobedar şandin, wekî Wî bigirin.³³ Îsa got: «Ezê hinek wext jî t'evî we bimînim, paşê Ezê her'ime cem Wî, Yê ku Ez şandime.³⁴ Hûnê li Min biger'in, lê Min nabînin. Cîyê ku Ezê lê bimînim, hûn nikarin bîn».³⁵ Hingê cihûya hevdur'a gotin: «Ev merivê k'uda her'e, ku emê Wî nebînin? Qey nêta Wî heye her'e cem cime'ta meye ku li nav yûnanada^f bela bûye û yûnana hîn ke?»³⁶ Ev çi xebardan e ew dike: «Hûnê li Min biger'in û Min nebînin, cîyê ku Ezê lê bimînim, hûnê nikaribin bîn?»

Ç'emêd ava jîyîne

³⁷ R'oja xilazîyê, r'oja cejinêye here e'zîz, Îsa sekinî û bi dengêkî

bilind got: «Heger yek t'î ye, bira bê cem Min û vexwe. ³⁸ Ewê ku bawerîya xwe Min bîne*, çawa ku nivîsar dibêje: «Wê ji nav-dilê wî ç'emêd ava jîyîne bik'işin»**. ³⁹ Îsa ev gotin bona wî R'uh'ê Pîroz got, k'îjan ku bawermendêd Wî wê bîstandana. R'uh'ê Pîroz hê nehatibû dayîne, çimkî Îsa hê nehatibû r'ûmetkirinê.

Dutîretîya nav e'laletê

⁴⁰ Gava wana ev gotin bihîst, hinekêd ji e'laletê gotin: «R'astî jî eva ew p'êxember e». ⁴¹ Hineka jî got: «Eva Mesîh e», lê hinekêd din jî gotin: «Çima Mesîhê ji Celîlê bê? ⁴² Ne nivîsar dibêje, ku Mesîhê ji zur'eta Dawid^f û ji gundê Dawid wê bê, awa gotî ji Beytleh'mê^f?» ⁴³ Bi vî awayî nav e'laletêda, li ser Wî dutîretî pêşda hat. ⁴⁴ Hinekêd ji wan xwestin Ew bigirtana, lê t'u kesî dest neda Wî.

Nebawerîya serwêrêd cihûya

⁴⁵ Hingê nobedar vege'ryane cem fêrisî û serekêd k'ahîna. Wana jî nobedara pîrsî: «We çima Ew neanî?» ⁴⁶ Nobedara li wan vege'rand

û gotin: «T'u kesî t'u cara mîna wî merivî xeber nedaye!» ⁴⁷ Hingê fêrisîya li wan vege'rand û gotin: «Îdî ewî hûn jî ji r'ê derxistine? ⁴⁸ T'u ji serwêr û fêrisîya kesekî bawerîya xwe jê anîye, ⁴⁹ pêştirî vê cime'ta me'rim, ku Qanûnê nizane û nifir' lê ye?» ⁵⁰ Nîkodêmo, yê ku berê çûbû cem Îsa û ji fêrisîya bû, wan'ra got: ⁵¹ «Gelo Qanûna me dîwana mêriv dike, h'eta ku guhdarîya wî neke û nizanibe ku ew çî dike?» ⁵² Li wî vege'randin û gotin: «Dibe ku tu jî ji Celîlê yî? K'ûr e'nene ke, tê bibînî ku ji Celîlê t'u p'êxember dernak'evin».

Jina gunek'ar^f tê baxşandinê

⁵³ Û her kes çû mala xwe,
8 ¹ lê Îsa çû ç'iyayê^f Zeyt'û-nê. ² Serê sibehê zû Ew dîsa vege'rya p'aristgehê, t'emamîya cime'tê hate cem Wî. Ew r'ûnişt û destpêkir ew hîn kirin. ³ Qanûnzana^f û fêrisîya jineke ku zinêk'arîyêda hatibû girtinê anîn û li ber h'emûya dane sekinandinê. ⁴ Wana jê'r'a got: «Dersdar, eva jina zinêk'arîyêda

* 7:38 Xilazîya r'êza 37-a û serê r'êza 38-a aha jî tê fe'mkirinê: «Heger yek t'î ye, bira bê cem min û ewê ku Min bawer bike, bira vexwe».

** 7:38 Îsaya 58:11; Hezekîyêl 47:1; Zekerîya 14:8.

hate girtinê. ⁵ Qanûnêda Mûsa t'emî daye me, ku em yêd aha bidine ber kevira. Awa Tu çi dibêjî?»

⁶ Bi vê gotinê Ew dicêr'ibandin, wekî nigê wan cî bigire, Wî neheq derxin. Lê Îsa Xwe qûz kir û bi t'ilîya Xwe li ser e'rdê nivîsî. ⁷ Lê gava wan serhev-serhev dipirsîn, Ewî serê Xwe bilind kir û wanr'a got: «Nava weda k'î bêgune ye, bira kevîrê pêşin ew bavêje wê».

⁸ Û dîsa Wî Xwe qûz kir û bi t'ilîya Xwe ser e'rdê nivîsî. ⁹ Wana ku ev yek bihîst, ji mezina girtî yek-yek derk'etin. Îsa t'enê ma û k'ulfet jî li wir sekinî mabû. ¹⁰ Îsa serê Xwe bilind kir û wêr'a got: «E'vdê, k'anê ne? Kesekî tu neheq nekirî?» ¹¹ Ewê gote Wî: «T'u kes nema, ez xulam!» Û Îsa gotê: «Ez jî te neheq nakim. Her'e û îdî ji vir şûnda guna neke»*.

R'onaya dinyayê

¹² Îsa dîsa t'evî wan xeber da û got: «Ez im r'onaya dinyayê. Ewê ku pey Min bê, wê t'u car te'riyêda neger'e, lê wê r'onaya wîye jîyînê hebe». ¹³ Fêrisîya lê vege'and û gotinê: «Tu şe'detîyê bona Xwe didî, şe'detîya Te ne r'ast e». ¹⁴ Îsa caba

wana da û got: «Heger Ez Xwexa bona Xwe şe'detîyê didim, şe'detîya Min r'ast e, çimkî Ez zanim Ez ji k'u hatime û k'uda diçim. Lê hûn nizanin ku Ez ji k'u têm, yan k'uda diçim. ¹⁵ Hûn li anegorî dîtina ç'e'va dîwanê dikin, lê Ez dîwana t'u kesî nakim. ¹⁶ Lê heger Ez dîwanê bikim jî, dîwankirina Min r'ast e, çimkî Ez ne t'enê me, Ez û Bav em hevr'a ne, yê ku Ez şandime. ¹⁷ Qanûna weda jî nivîsar e, ku şe'detîya du meriva r'ast e*. ¹⁸ Ez bona Xwe şe'detîyê didim û Bavê ku Ez şandime jî bona Min şe'detîyê dide».

¹⁹ Hingê wan jê pirsî: «K'anê ye Bavê Te?» Îsa li wan vege'and û got: «Hûn ne Min nas dikin, ne jî Bavê Min. Heger we Ez nas bikirama, weyê Bavê Min jî nas bikira». ²⁰ Îsa ev xeber p'aristgehêda wextê hînkirina Xwe gotin, li wê oda ku dîyarî têda dihate t'opkirinê, lê kesî Ew negirt, çimkî hê wextê Wî nehatibû.

Îsa ne ji vê dinê ye

²¹ Wî dîsa wanr'a got: «Ez diçim, hûnê li Min biger'in û hûnê nav gunêd xweda bimirin. Hûn

* ^{8:11} Nav destnivîsarêd here qencda ji 7:53-a h'eta 8:11-a t'uneye.

* ^{8:17} Qanûna Ducarî 19:15.

nikarin bêne wî cîyê ku Ezê her'imê». ²² Ser vê yekê cihûya got: «Dibe ku evê Xwe bikuje ku dibêje: «Hûn nikarin bêne wî cîyê ku Ezê her'imê?»»

²³ Îsa wanr'a got: «Hûn ji jêrê ne, Ez ji jorê me, hûn ji vê dinyayê ne, lê Ez ne ji vê dinyayê me. ²⁴ Bona vê yekê Min wer'a got, ku hûnê nav gunêd xweda bimirin. Heger hûn bawer nekin ku EZ EW IM*, hûnê nav gunêd xweda bimirin». ²⁵ Hingê jê pirsîn: «Tu k'î yî?» Îsa wanr'a got: «Ez Ew im, Yê ku serê sêrîda wer'a dibêjim. ²⁶ Gelek tişt hene, ku Ez derheqa weda bêjim û dîwana we bikim. Lê Yê ku Ez şandime ser r'astîyê ye û çî ku Min ji Wî bihîstîye, Ez dinyayêr'a wê dibêjim».

²⁷ Wana xebardana Wî fe'm nekir, ku Wî anî ser Bavê. ²⁸ Hingê Îsa wanr'a got: «K'engê hûn Kur'ê Mêriv bilind kin, hûnê hingê bizanibin ku EZ EW IM* û Min qet t'u tişt xweserîxwe nekirîye, lê Bavê çawa Ez hîn kirime, Ez usa xeber didim. ²⁹ Û Yê ku Ez şandime t'evî Min e û Wî Ez t'enê nehiştîme, çimkî Ez her gav kirinêd ku Wî xweş tên, dikim».

³⁰ Gava Îsa aha xeber da, gelek meriva bawerîya xwe Wî anî.

R'astîyê we aza ke

³¹ Hingê Îsa gote wan cihûya, yêd ku bawerîya xwe Wî anîn: «Heger hûn ser hînkirina Min bimînin, hûnê r'ast şagirtêd Min bin. ³² Hûnê r'astîyê nas kin û r'astîyê we aza ke». ³³ Wana lê vege'and û gotinê: «Em ji zur'eta Birahîm' in û t'u car me xulamtî kesîr'a nekirîye. Tu çawa dibêji: «Hûnê aza bin?»»

³⁴ Îsa li wan vege'and û got: «Ez r'ast bê xêlif wer'a dibêjim, her kesê ku guna dike, ew xulamê guna ye. ³⁵ Xulam h'eta-h'etayê malêda namîne, lê kur' h'eta-h'etayê dimîne. ³⁶ Awa heger Kur'ê Xwedê we aza ke, hûnê r'astî aza bin. ³⁷ Ez zanim ku hûn ji zur'eta Birahîm in, lê hûn dikin ku Min bikujin, çimkî xebere'd Min dilê weda cî nabin. ³⁸ Min çî ku cem Bavê Xwe dîtîye, Ez wê dibêjim, we jî çî ku cem bavê xwe bihîstîne wê yekê dikin».

Zar'êd mîrêcin

³⁹ Wana lê vege'and û gotinê: «Bavê me Birahîm e». Îsa wanr'a

* 8:24 Şirovekirinê bin r'êza Yûh'enna 8:58-da bixûnin.

* 8:28 Şirovekirinê bin r'êza Yûh'enna 8:58-da bixûnin.

got: «Heger hûn zar'êd Birahîm bûna, weyê kirêd Birahîm bikirana. ⁴⁰ Lê niha hûn dikin ku Min bikujin, yekî usa ku r'astî ji Xwedê bihîstîye, wer'a dibêje. Birahîm tişteki aha nekir. ⁴¹ Hûn kirêd bavê xwe dikin». Hingê Wîr'a gotin: «Em r'îya zinêk'arîyêda dinê nek'etine! Bavekî me heye, Ew jî Xwedê ye». ⁴² Îsa wanr'a got: «Heger Xwedê Bavê we bûya, weyê Ez h'iz bikirama, çimkî Ez ji cem Xwedê r'abûm hatime vir. Ez ne ku xweserî-xwe hatime, lê Ewî Ez şandime. ⁴³ Çima hûn tiştêd ku Ez dibêjim fe'm nakin? Çimkî hûn nikarin gotinêd Min bibin. ⁴⁴ Hûn bavê xweda ji mîrêcin in û dixwazin xwestinêd bavê xwe bînine sêrî. Ew ji serê sêrîda qet'il bû û wî t'u car xwe r'astîyê negirtîye*, çimkî nava wîda r'astî t'une. Gava ew derewa dike, ew gora binyat'a xwe dike, çimkî ew derewîn e û bavê derewa ye. ⁴⁵ Lê çimkî Ez r'astîyê dibêjim, hûn Min bawer nakin. ⁴⁶ Ji we k'î dikare îzbat ke, ku gunê Min heye? Awa heger r'astîyê dibêjim, çima hûn Min bawer nakin? ⁴⁷ Ewê ku ji Xwedê ye, gotinêd Xwedê dibihê. Bona

wê yekê hûn gotinêd Xwedê nabihên, çimkî hûn ne ji Xwedê ne».

Îsa û Birahîm

⁴⁸ Cihûya lê vege'and û gotinê: «Çima em r'ast nabêjin, ku Tu samerî yî û cina dik'evî?» ⁴⁹ Îsa wanr'a got: «Ez cina nak'evim. Ez qedirê Bavê Xwe digirim, lê hûn Min bêhurmet dikin. ⁵⁰ Ez r'ûmeta navê Xwe nager'im, lê yek heye ku lê diger'e û serda dinihêr'e. ⁵¹ Ez r'ast bê xêlif wer'a dibêjim, heger yek gotina Min xwey ke, ew t'u car mirinê nabîne». ⁵² Hingê cihûya jêr'a got: «Îdî em zanin ku Tu cina dik'evî! Birahîm jî mir, p'êxember jî mirin û niha Tu dibêjî: «Heger yek gotina Min xwey ke, t'u car namire». ⁵³ Çima Tu ji bavê me Birahîm çêtir î? Ew mir, p'êxember jî mirin. Tu Xwe dewsa k'ê datîni?»

⁵⁴ Îsa cab da: «Heger Ez xwexa r'ûmeta navê Xwe bilind kim, r'ûmeta navê Min ne tişteke e. Ew, Bavê Min e, Yê ku r'ûmeta navê Min bilind dike, k'îjanîr'a hûn dibêjin: «Xwedêyê me ye». ⁵⁵ Hûn Wî qet nas nakin, lê Ez Wî nas dikim. Heger Ez bêjim, Ez Wî nas nakim, Ezê jî mîna

* ^{8:44} Aha jî tê fe'mkirinê: «Ew t'u car nebû alîyê r'astîyê».

we derew derêm, lê Ez Wî nas dikim û gotina Wî xwey dikim. ⁵⁶ Bavê we Bira hîm h'eyra wê r'oja Minda bû, wî dît û şa bû». ⁵⁷ Bona vê yekê cihûya jêr'a got: «Tu hê pêncî salî t'une yî! Te Bira hîm jî dîtîye?» ⁵⁸ Îsa wanr'a got: «Ez r'ast bê xêlif wer'a dibêjim, hê berî Bira hîm EZ HEME»*. ⁵⁹ Hingê wan kevir hildan ku bavêjine Wî, lê Îsa Xwe ji wan vedizî û ji p'aristgehê derk'ete derva çû.

**Vebûna ç'e'vêd
yekî zikmakîyêda kor**

9 ¹ Gava ku Îsa derbaz dibû, Ewî merivekî ji zikmakîyêda kor dît. ² Şagirtêd Wî jê pirsîn: «Dersdar, gunê k'ê ye ku ev meriva kor ji dîya xwe bûye? Gunê wî ye, yan yê dê û bavê wî ye?» ³ Îsa li wan veger'and û got: «Ne gunê wî ye, ne jî yê dê û bavê wî ye, lê ev yek aha bûye, wekî kirêd Xwedê li ser wî bêne e'yankirinê. ⁴ H'eta ku r'oj heye, gerekê em kirêd Wî bikin, Yê ku Ez şandime. Şev tê, hingê t'u kesê nikaribe tiştêkî bike. ⁵ H'eta ku Ez dinyayêda me, r'onaya dinyayê me».

⁶ Ewî ev yek ku got, t'ûyî e'rdê kir, ji t'ûkê h'er'î çêkir, ew h'er'î ç'e'vê wî merivî da ⁷ û jêr'a got: «Her'e serç'e'vê xwe h'ewzê Sîlwamêda bişo», (ku ev nav tê fe'mkirin «Şandî»). Ewî jî çû serç'e'vê xwe şûşt û bi ç'e'vêd vebûyî veger'îya.

⁸ Cînarêd Wî û ewêd ku berê ew dîtibûn ku wî p'ars dikir, digotin: «Eva ewî kor nîne, ku r'ûdinişt û p'ars dikir?» ⁹ Hineka digot: «Eva ew e», hineka jî digot: «Na, ne ew e, lê mîna wî ye». Lê wî xwexa digot: «Ez ew im». ¹⁰ Hingê jê pirsîn: «Ku usa ye ç'e'vêd te çawa vebûne?» ¹¹ Ewî li wan veger'and û got: «Ew merivê ku jêr'a dibêjin Îsa, Ewî h'er'î çêkir û li ç'e'vêd min dan û minr'a got: «Her'e h'ewzê Sîlwamê û serç'e'vê xwe bişo». Ez jî çûm, min serç'e'vê xwe şûşt û ç'e'vêd min vebûn». ¹² Wana jê pirsî: «K'a Ew k'u ye?» Ewî got: «Ez nizanîm».

**Fêrisî gilîya
ji yê qencbûyî dik'îşînin**

¹³ Wana ew merivê ku berê kor bû, birine cem fêrisîya. ¹⁴ Ew r'oja ku Îsa h'er'î çêkir û ç'e'vêd wî vekirin, şemî bû. ¹⁵ Fêrisîya jî jê

* 8:58 Derk'etin 3:13-14.

pirsî, k'a çawa ç'e'vêd wî vebûne? Ewî wanr'a got: «H'er'î li ç'e'vêd min da, min serç'e've xwe şûşt û niha ez dibînim». ¹⁶ Hingê hineke ji fêrisîya got: «Ev meriva ne ji Xwedê ye, çimkî Ew r'oja şemîyê xwey nake». Lê hineka jî digot: «Merivekî gunek'ar çawa dikare van k'eremeta bike?» Bi vî awayî nav wanda bû dutîretî. ¹⁷ Hingê, dîsa gotine yê ku kor bû: «Tu çi dibêjî bona Ewî ku ç'e'vêd te vekirin?» Ewî jî got: «Ew p'êxember e».

¹⁸ Lê cihûya bawer nedikir ku ew kor bûye û ç'e'vêd wî vebûne, h'eta gazî dê û bavê wî nekirin ¹⁹ û ji dê û bavê wî nepirsîn: «Ev e ew kur'ê weyî ku hûn dibêjin, ji zikmakîyêda kor e? Eva çawa niha dibîne?» ²⁰ Dê û bavê wî li wan vege'andin û gotin: «Em zanin ku eva kur'ê me ye û ji zikmakîyêda kor e. ²¹ Lê niha ew çawa dibîne, em nizanin, yan k'ê ç'e'vêd wî vekirine, em wê jî nizanin. Ew îdî mezin e, ji wî bipirsîn, bira ew caba xwe bide». ²² Dê û bavê wî ji tîrsa cihûya aha gotin, çimkî cihûya pêşda ya xwe kiribûne yek: «Heger k'î bêje Îsa Mesîh e, ewê ji k'inîştê bê derxistinê». ²³ Lema

dê û bavê wî gotin: «Ew îdî mezin e, ji wî bipirsîn».

²⁴ Awa cara dua wana gazî wî merivê ku kor bû kirin û gotinê: «Ber Xwedê r'ast bêje!* Em zanin ku Ew Meriva gunek'ar e». ²⁵ Ewî li wan vege'and û got: «Ez nizanin Ew gunek'ar e, yan na, lê ez t'enê tiştêkî zanim ku ez kor bûm û niha dibînim». ²⁶ Dîsa ji wî pirsîn: «Ewî çi te kir? Ç'e'vêd te çawa vekirin?» ²⁷ Ewî li wan vege'and û got: «Min hêja wer'a got, lê we guhdarî nekîr. Çima hûn dixwazin dîsa bibihên? Dibe ku hûn jî dixwazin bibine şagirtêd Wî?» ²⁸ Wana ew bêhurmet kir û gotin: «Tu yî şagirtê Wî, lê em şagirtêd Mûsa ne! ²⁹ Em zanin ku Xwedê t'evî Mûsa xeber daye, lê bona Vî em nizanin ku Ew ji k'u ye!»

³⁰ Evî merivî li wan vege'and û got: «Hema ev e e'cêba giran, ku hûn nizanin Ew ji k'u ye, lê Wî ç'e'vêd min vekirin. ³¹ Em zanin ku Xwedê dengê gunek'ara nabihê. Lê heger merivek xwedênas e û xwestina Wî dike, Xwedê dengê wî dibihê. ³² Hê berêda t'u cara qet nehatîye bihîstinê, ku yekî

* 9:24 Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Şikirîyê bide Xwedê», çawa wî bidine sondê (Yêşû 7:19).

ç'e'vêd merivekî zikmakîyêda kor vekiribin. ³³ Heger Eva Meriva ji Xwedêda nîbûya Wî nikaribû t'u tişt bikira». ³⁴ Caba wî dan û gotin: «Tu serda-pêda nav gunada dinê k'etî yî û me hîn dikî?» Û ew ji k'înîştê derxistine der.

Korbûna r'uh'anî

³⁵ Gava Îsa bihîst ku ew derxistine der, ew dît û jêr'a got: «Tu bawerîya xwe Kur'ê Mêriv tînî?» ³⁶ Ewî pirsî û gotê: «Ez xulam, Ew K'î ye, wekî ez bawerîya xwe Wî bînim?» ³⁷ Îsa jêr'a got: «Te Ew dît û Ew e Yê ku niha t'evî te xeber dide». ³⁸ Ewî got: «Xudan, ez bawer dikim!» û ber Wî ta bû. ³⁹ Îsa got: «Ez bona dîwankirinê hatime vê dinyayê, wekî yêd ku nabînin bibînin û yêd ku dibînin kor bin».

⁴⁰ Hineke ji fêrisîya li wir hazir bûn, gava ev yek bihîstin, jêr'a gotin: «Çima em jî kor in?» ⁴¹ Îsa gote wan: «Heger hûn kor bûna, gunêd weyê t'unebûna. Lê niha hûn ku dibêjin: «Em dibînin», didine k'îfşê ku hûn nava gunêd xweda dimînin.

Şivan û pezêd wî

10 ¹ Ez r'ast bê xêlif wer'a dibêjim, ewê ku dêrîr'a nak'êve axilê pêz, lê cîkî dinr'a

dik'êve, ew diz û qaçax e. ² Lê ewê ku dêrîr'a dik'êve, ew şivanê pêz e. ³ Dergehvan derî li ber vedike, pez dengê wî dibihê û ew bi nava gazî pezêd xwe dike û wan derdixe derva. ⁴ Gava ew pezêd xwe gişkî derdixe, pêşiyê dik'êve û pez jî pey wî diçe, çimkî dengê wî nas dikin. ⁵ Ew t'u car pey yekî xerîb naçin, lê ji wî dir'evin, çimkî dengê yê xerîb nas nakin».

⁶ Îsa ev mesele wanr'a got, lê wan fe'm nekir, ku Ew çi wanr'a dibêje.

Şivanê qenc

⁷ Awa Îsa dîsa wanr'a got: «Ez r'ast bê xêlif wer'a dibêjim, Ez im derê pêz. ⁸ Ew h'emûyêd ku berî Min hatine diz û qaçax in, lê pêz guhdarîya wan nekirîye. ⁹ Ez im derî. Yê ku bi destê Min bik'êve hindur', wê xilaz be. Ewê bik'êve hindur', derk'êve û ç'êrê bibîne. ¹⁰ Diz t'enê bona dizîyê, kuştinê û qir'kirinê tê. Lê Ez hatime ku jîyîna wan hebe, jîyîna ser jîyînê.

¹¹ Ez im şivanê qenc. Şivanê qenc e'mirê Xwe bona pezê Xwe dide. ¹² Lê yê p'îgar^f, ku ne şivan e û pez jî ne yê wî ye, gava dibîne gur tê, ew pêz dihêle û dir'êve. Gur jî dik'êve nava pêz t'ûr'-t'ûr'î dike. ¹³ P'îgar dir'êve, çimkî ew

p'îgar e û li ber pêz nak'êve. ¹⁴ Ez im şivanê qenc. Ez yêd Xwe nas dikim û yêd Min jî Min nas dikin, ¹⁵ çawa ku Bav Min nas dike, Ez jî usa Wî nas dikim û e'mirê Xwe bona pezêd Xwe didim. ¹⁶ Pezêd Mine din jî hene, yêd ku ne vî axlîda ne. Gerekê Ez wana jî bînim û ewê dengê Min bibihên û bibine kerîk ber şivanekî. ¹⁷ Bona vê yekê Bav Min h'iz dike, çimkî Ez e'mirê Xwe didim, wekî Ez wê dîsa bistînim. ¹⁸ T'u kes wî e'mirî jî Min nastîne, lê Ez Xwexa wî didim. H'ukumê Min heye, Ez wî bidim û h'ukumê Min heye dîsa wî bistînim. Min ev t'emî jî Bavê Xwe standîye».

¹⁹ Bona vê xeberdanê dîsa nava cihûyada bû dutîretî. ²⁰ Ji wan geleka digot: «Eva cinak'etîf ye û dîn e. Çima hûn guhdarîya Wî dikin?» ²¹ Hinekêd din jî digotin: «Eva xeberdana ne ya cinak'etîya ye. Qet cin dikarin ç'e'vêd kora vekin?»

Nebawerîya cihûya

²² Hingê li Orşelîmê Cejina^f Pîrozkirina P'aristgehê* hat û

zivistan bû. ²³ Îsa li p'aristgehê hêwangeha Silêmandaf diger'îya. ²⁴ Cihûya li dora Wî girt û jê pirsîn: «H'eta k'engê Tê me şikêda bihêlî? Heger Tu yî Mesîh, mer'a aşkere bêje!»

²⁵ Îsa li wan vege'and û got: «Min wer'a got, lê we bawer nekir. Ew kirêd ku Ez bi navê Bavê Xwe dikim, ew bona Min şe'detîyê didin, ²⁶ lê hûn bawer nakin, çimkî hûn ne ji pezêd Min in. ²⁷ Pezêd Min dengê Min dibihên, Ez jî wan nas dikim û ew pey Min tên. ²⁸ Ez jîyîna h'eta-h'etayê didime wan û ew t'u car unda nabin û t'u kesê wan ji destê Min dernexe. ²⁹ Ewêd ku Bavê Min dane Min, ser her tiştîr'a ne* û t'u kes nikare wan ji destê Bavê Min derxe. ³⁰ Ez û Bav yek in».

³¹ Li wir cihûya dîsa kevir hildan, ku Wî bidine ber kevira. ³² Îsa wan'ra got: «Min ji Bavê gelek kirêd qenc nîşanî we kirin. Hûn bona k'îjan kirî Min didine ber kevira?» ³³ Cihûya lê vege'and û gotinê: «Em bona kirêd qenc Te nadine ber kevira, lê çimkî Tu

* ^{10:22} Bi gotineke din: «Buhurtî-jibarekirina P'aristgehê».

* ^{10:29} Nav hinek destnîsarada aha ye: «Bavê Minî ku ew dane Min, ser h'emûyar'a ye».

Xwedê bêhurmet dikî! Tu meriv î, lê Xwe dikî Xwedê».

³⁴Îsa li wan vege'and û got: «Ne Qanûna weda nivîsar e, ku Xwedê got: «Hûn Xwedê ne»*? ³⁵Heger Ew wan «Xwedê» h'esab dike, k'îjana-r'a xebera Xwedê hatîye dayînê (û nabe jî ku ew nivîsar betal be), ³⁶de îjar hûn Wîr'a çawa dibêjin: «Tu Xwedê bêhurmet dikî», Yê ku Bavê pîroz^f kir* û şande dinyayê, çimkî Min got: «Ez Kur'ê Xwedê me». ³⁷Heger Ez kirêd Bavê Xwe nakim, Min bawer nekin. ³⁸Lê wekî dikim, heger hûn Min bawer nakin jî, hema wan kirêd ku Ez dikim bawer bikin, wekî hûn bizanibin û fe'm kin, ku Bav nava Minda ye û Ez nava Wîda me». ³⁹Hingê dîsa xwestin ku Wî bigirin, lê Îsa ji destê wan derk'et.

⁴⁰Îsa dîsa derbazî wî alîyê ç'emê Êrdunê bû û li wê derê ma, wî cîyê ku Yûh'enna pêşda dinixumand. ⁴¹Gelek meriv dihatine cem Wî û nav xweda digotin: «Yûh'enna t'u nîşan nekir, lê çi tiştêd ku Yûh'enna derheqa Wî merivîda gotine, h'emû r'ast derk'etin». ⁴²Û li wê derê geleka bawerîya xwe Wî anî.

Mirina Lazar

11 ¹Merivek hebû navê wî Lazar, ew nexweş k'et. Ew ji Beytanyayê bû, ji wî gundê Meryemê^f û xûşka wê Mert'ayê. ²Eva ew Meryema^f bû, ya ku r'ûnê bînxweş li Xudan dabû û bi p'or'ê xwe nigêd Wî paqij kiribûn, ew Lazarê birê wê bû nexweş. ³Awa her du xûşka Îsar'a cab şandin û gotin: «Xudan, va ewî ku Tu jê h'iz dikî nexweş e». ⁴Îsa gava ev yek bihîst, got: «Ev ne nexweşîya mirinê ye, lê bona r'ûmeta Xwedê ye, wekî bi wê yekê r'ûmeta Kur'ê Xwedê bilind be».

⁵Îsa Mert'a, xûşka wê û Lazarê birê wan h'iz dikirin. ⁶Lê gava Wî bihîst ku Lazar nexweş e, Ew du r'ojêd din jî li wî cîyî derengî bû. ⁷Peyr'a Wî şagirtêd Xwer'a got: «Werin em dîsa her'ine Cihûstanê». ⁸Şagirta jêr'a got: «Dersdar, çendek pêşda cihûya fikir ku Te bidine ber kevira, Tu dîsa diçî wê derê?» ⁹Îsa li wan vege'and û got: «Ne r'oj donzdeh sih'et e? Heger yek r'ojê biger'e ew nalik'ume, çimkî r'onaya vê dinyayê dibîne. ¹⁰Lê heger yek şevê biger'e, ew

* 10:34 Zebûr 82:6.

* 10:36 Bi gotineke din: «Buhurtî-jibare kir, başqe kir».

dilik'ume, çimkî t'evî wî r'onayî t'une». ¹¹ Pey vê xebordanêr'a Ewî wanr'a got: «Pismamê me Lazar xewr'a çûye, lê Ezê her'im ku wî h'işyar kim». ¹² Şagirta jêr'a got: «Xudan, heger ew r'azaye, wê r'abe ser xwe». ¹³ Îsa derheqa mirina wîda digot, lê wan t'irêf ku Ew bona r'azana wî dibêje. ¹⁴ Hingê Îsa aşkere wanr'a got: «Lazar mir. ¹⁵ Û Ez şa me ku ne li wira bûm, çimkî eva yeka wê bona k'ara bawerîya we be. Lê dîsa werin em her'ine cem wî». ¹⁶ Hingê T'ûmayê ku digotinê «Heval-cêwî», şagirtêd hevalêd xwer'a got: «Em jî her'in, ku t'evî Wî bimirin».

Îsa ye r'abûna mirîya û jîyîn

¹⁷ Gava Îsa çû, Wî dît ku îdî ew çar r'ojê Lazar bû defîn kiribûn. ¹⁸ Beytanya nêzikî Orşelîmê bû, weke sê kîlomêtira jê dûr bû. ¹⁹ Gelek cihû hatibûne serxweşîya Mert'a û Meryemê, bona mirina birê wan.

²⁰ Gava Mert'ayê bihîst ku Îsa tê, ew pêşîya Wîda çû, lê Meryem malda ma. ²¹ Mert'ayê gote Îsa: «Xudan, heger Tu vir bûyayî, birê min nedimir. ²² Lê niha jî ez zanim Tu çî ji Xwedê bixwazî, Ewê bide

Te». ²³ Îsa gote wê: «Birê teyê jî mirinê r'abe». ²⁴ Mert'ayê lê veger'and: «Ez zanim R'oja Axretê, R'ojaf R'abûnê ewê r'abe». ²⁵ Îsa gote wê: «Ez im r'abûn û jîyîn! Ewê ku bawerîya xwe Min bîne, heger bimire jî wê bijî. ²⁶ Û ewê ku dijî û bawerîya xwe Min tîne, ew qet namire. Tu vê yekê bawer dikî?» ²⁷ Mert'ayê Wir'a got: «Belê Xudan, ez bawer dikim, ku Tu Mesîh î, Kur'ê Xwedê, Yê ku wê bihata dinyayê».

Îsa digirî

²⁸ Pey vê gotinêr'a, çû gazî xûşka xwe Meryemê kir û dizîva gotê: «Dersdar hatîye û gazî te dike». ²⁹ Gava ku wê bihîst, zû r'abû çû. ³⁰ Îsa hê nek'etibû gund, lê li wî cîyî mabû, k'îderê Mert'a r'astî Wî hatibû. ³¹ Cihûyêd ku malêda t'evî wê bûn û li ber dilê wêda dihatin, gava dîtin ku Meryem zû r'abû derk'ete derva, dane pey wê çûn. Wan t'irê ku ew diçe ser t'irbê bigirî. ³² Gava Meryem gihîşte wî cîyî ku Îsa lê bû, Ew dît, xwe avîte ber niga û gotê: «Xudan, heger Tu li vê derê bûyayî, birê min nedimir». ³³ Gava ku Îsa ç'e'v girîyê wê û girîyê cihûyêd ku pêr'a hatibûn k'et, k'esera k'ûr hatê û dilê Wî

êşîya. ³⁴ Û ji wan pirsî: «We ew li k'u defin kirîye?» Wîr'a gotin: «Xudan, were û bibîne». ³⁵ Îsa girîya. ³⁶ Hingê cihûya got: «Dîna xwe bidinê, çiqas jê h'iz dikir!» ³⁷ Ji wan hineka jî got: «Evî ku ç'e'vêd yê kor vekirin, nikaribû usa bikira, ku ev meriva jî nemira?»

Îsa Lazarê mirî sax dike

³⁸ Li ser vê yekê Îsa dîsa k'ûr k'eser k'işand û çû ser t'îrbê. Ew t'îrb şkeftêk bû û kevirek ber devê wê bû. ³⁹ Îsa got: «Vî kevirî wêda kin». Xûşka yê mirî, Mert'ayê Wîr'a got: «Xudan, îdî niha bîn k'etîyê, îro çarê wî ye mirîye». ⁴⁰ Îsa gote wê: «Min ter'a negot, heger tu bawer bikî, tê r'ûmeta Xwedê bibînî?» ⁴¹ Hingê kevir wêda kirin. Îsa serê Xwe bilind kir û got: «Bavo, Ez ze'f r'azî me ku Te dengê Min bihîst. ⁴² Ez zanim ku Tu her gav dengê Min dibihêyî, lê Min bona xatirê vê cime'ta sekinî got, wekî bawer bikin ku Te Ez şandime».

⁴³ Pey vê gotinêr'a bi dengekî bilind kire gazî: «Lazar, derk'e-ve!» ⁴⁴ Yê mirî jî dest û p'iyêd wî bi k'itan k'efenkirîf û serç'e'vê wî bi destmalekê nixamtî derk'ete derva. Îsa wanr'a got: «Wî vekin û bihêlin bira her'e».

Şewira kuştina Îsa

(*Metta 26:1-5; Marqos 14:1-2;*

Lûqa 22:1-2)

⁴⁵ Hingê gelek cihûyêd ku hatibûne cem Meryemê, ev kirina Îsa ku dîtin, bawerîya xwe Wî anîn. ⁴⁶ Lê ji wan hinek jî çûne cem fêrisîya û ev kirina Îsa wanr'a gotin. ⁴⁷ Û hingê fêrisî û serekêd k'ahîna civîna^f giregira gîhandine hev û gotin: «Emê çi bikin? Eva meriva gelek nîşana dike. ⁴⁸ Heger em Wî aha bihêlin, h'emû wê bawerîya xwe Wî bînin û r'omayî jî wê bîn, cîyê meyî pîroz^f wêran kin û k'oka milletê me jî bînin».

⁴⁹ Yekî ji wan, Qeyafayê ku wê salê serek'ahîn bû, wanr'a got: «Hûn qet tişteki fe'm nakin!» ⁵⁰ Ne jî digihîjne gilîya ku mer'a hê dest dide merivek bimire bona cime'tê, ne ku t'emamîya millet unda be». ⁵¹ Ev yeka ewî h'emdê xwe negot, lê çimkî ew serek'ahînê wê salê bû, p'êxembertî^f kir, ku Îsayê ber milletva bimire. ⁵² Û ne ku t'enê bona millet, lê bona zar'êd Xwedêye belabûyî jî, ku wan bicivîne û bike yek. ⁵³ Awa îdî pey wê r'ojêr'a şewira kuştina Îsa kirin.

⁵⁴ Bona vê yekê Îsa îdî aşkere nava cihûyada nediger'îya, lê ji wir çû ber'iyê cîkî nêzikî bajarê

ku jêr'a Efrayîm digotin û t'evî şagirtêd Xwe li wê derê ma.

⁵⁵ Cejina cihûyaye Derbazbûnê nêzik bû, gelek merivêd ji dor-bera berî cejinê hevraz çûne Orşelîmê, wekî li gora e'det xwe bişon-veşon. ⁵⁶ Hingê ewana li wê derê Îsa diger'îyan û p'aristgehêda disekinîn, ji hevdu dipirsîn: «Hûn çi dibêjin? Ewê e'se neyê vê cejinê?» ⁵⁷ Fêrisî û serekêd k'ahîna jî e'mir derxistibûn, heger kesek bizanibe Ew li k'u derê ye, gerekê guhê wan pê xin, wekî ew Wî bigirin.

Îsa Beytanyayêda tê r'ûnkinê^f

(*Metta 26:6-13; Marqos 14:3-9*)

12 ¹ Şeş r'oj berî Cejina Derbazbûnê, Îsa hate Beytanyayê, wî cîyê ku Lazar lê dima, yê ku Îsa ew jî nav mirîya r'akiribû. ² Li wê derê wana qedirek jêr'a kirin. Mert'ayê xizmetk'arî dikir, Lazar jî t'evî Îsa nava wanda li ser sifrê r'ûniştî bû. ³ Hingê Meryemê lîtirekî r'omayî* bi r'ûnê nardêyî^f safî û biha hilda, ser nigêd Îsada kir û pê p'or'ê xwe nigêd Wî ziha kirin. Bîna r'ûnê nardê mal hilda.

⁴ Lê ji şagirtêd Wî yekî, Cihûdayê Îsxeryotî, yê ku wê paşê nemamîya Wî bikira got: ⁵ «Çima ev r'ûnê nardê sêsid zîvî* nehate firotanê, ku li belengaza bihata belakirinê?» ⁶ Ewî ev yek digot, ne ku xema wî belengaz bûn, lê çimkî ew diz bû, k'îsikê p'era cem wî bû û çi ku dik'etê, ewî jê diç'opand.

⁷ Hingê Îsa gote wî: «Ji wê k'ulfetê vege'ê. Îdî çima vî r'ûnî h'eta r'oja definkirina^f Min xwey ke?» ⁸ Feqîrê her gav t'evî we bin, lê Ezê her gav t'evî we nîbim».

Şêwira kuştina Lazar

⁹ Ji cihûya geleka bihîst ku Îsa li wê derê ye hatin. Ew ne ku t'enê bona Îsa hatin, lê wekî Lazarê ku ji nav mirîya r'akirîye jî bibînin. ¹⁰ Hingê serekêd k'ahîna şêwirîn ku Lazar jî bikujin, ¹¹ çimkî r'ûyê wîda gelek cihû diçûn bawerîya xwe Îsa danîn.

Îsa bi r'ûmet dik'êve Orşelîmê

(*Metta 21:1-11; Marqos 11:1-11; Lûqa 19:28-40*)

¹² R'oja dinê e'laleteke giran ku hatibû cejinê, gava bihîst ku

* ^{12:3} «Lîtirekî r'omayî» hingê weke 325 giramê niha bû.

* ^{12:5} «Sêsid zîv» hingê weke xebata p'alekî t'emamîya salê bû.

* ^{12:7} Aha jî tê fe'mkirinê: «Bira vî r'ûnî bona r'oja definkirina Min xwey ke».

Îsa tê Orşelimê, ¹³wana ç'iqilêd xurmê hildan çûne pêşîya Wî û kirine qîr'in:

«Hosanna^f! Bimbarek e Ewê ku bi navê Xudan tê*, P'adşê Îsraêlê!»

¹⁴Îsa ce'şikêk dît û lê sîyar bû, çawa nivîsar e:

¹⁵ «Netirse bajarê Sîyonê^{f*}.

Va ye P'adşê te tê, li ce'şîka k'erê sîyar bûyî»**.

¹⁶Şagirtêd Wî pêşîyê eva yeka fe'm nekirin, lê gava Îsa k'ete r'ûmeta Xwe, hingê hate bîra wan, ku ev yek bona Wî hatibû nivîsarê û bona Wî eva yeka kirin. ¹⁷Ew cime'ta ku hingê t'evî Wî bû, gava Wî Lazar ji mirinê r'akir û e'mir kir ku ji gor'ê derê, şe'detîya wê yekê dida. ¹⁸Bona vê yekê cime't pêşîya Wîda çû, çimkî wana bihîstibû ku Ewî eva nîşana kirîye. ¹⁹Fêrisîya jî hevr'a got: «Hûn dibînin eva yeka ji qewata me der e. Va t'emamîya dinyayê pey Wî çû!»

Hinek yûnan li Îsa diger'in

²⁰Nav wanda çend yûnan^f jî hebûn, ku bona h'ebandinê ce-jinêda hevraz çûbûne Orşelimê.

²¹Evana hatine cem Fîlîpoyê ji bajarê Beytsayda Cefîlê hîvî jê kirin û gotinê: «Em xulam, em dixwazin Îsa bibînin». ²²Fîlîpo çû eva yeka Endrawisr'a got, Endrawis û Fîlîpo jî çûn Îsar'a gotin. ²³Îsa li wan vege'and û got: «Ew sih'eta ku Kur'ê Mêriv wê bê r'ûmetkirinê pêr'a gihîşt. ²⁴Ez r'ast bê xêlif wer'a dibêjim, heger h'eba gênim nek'eve e'rdê û nemire, ewê t'enê bimîne, lê heger ew bimire, wê gelek ber bide. ²⁵Yê ku e'mirê xwe h'iz dike, ewê unda ke, lê ewê ku li vê dinyayê dijene e'mirê xwe, ew wî bona jîyîna h'eta-h'etayê xwey dike. ²⁶Ewê ku bixwaze Minr'a xizmetk'arîyê bike, bira pey Min bê. Ez li k'u derê bim, xizmetk'arê Min jî wê li wê derê be. Heger yek Minr'a xizmetk'arîyê dike, Bav jî wê qedirê wî bigire.

Îsa mirina Xwe e'lam dike

²⁷Niha agir dilê Min k'etîye. Ez çi bêjim? Bêjim: «Bavo, Min ji vê sih'etê xilaz ke»? Ne Ez bona vê sih'etê hatime? ²⁸Bavo, navê Xwe bilind ke». Hingê dengê jî

* 12:13 Zebûr 118:25-26.

* 12:15 Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Qîza Sîyonê».

** 12:15 Zekerîya 9:9.

e'zmên hat: «Min bilind kir û Ezê dîsa bilind kim!»

²⁹ Ew e'laleta ku li wir sekinîbû dibihîst got: «Gur'înîya e'zmên bû». Hineka jî digot: «Milyak'etekî t'evî Wî xeber da». ³⁰ Îsa cab da û got: «Eva denga bona Min nehat, lê bona we. ³¹ Niha ye wextê dîwana vê dinyayê, niha serwêrê vê dinyayê wê bê avîtinê derva. ³² Gava Ez ji e'rdê berbi jor bême hildanê, Ezê h'emûya berbi Xwe bik'işînim». ³³ Ewî bi vê gotinê dida fe'mkirinê, ku Ewê bi çi cûr'eyî bimire.

³⁴ Hingê e'laletê lê vege'and û gotê: «Me ji Qanûnê bihîstîye ku Mesîhê h'eta-h'etayê bimîne. Îdî Tu çawa dibêjî: «Gerekê Kur'ê Mêriv berbi jor bê hildanê»? K'î ye ew «Kur'ê Mêriv»?» ³⁵ Îsa wan'ra got: «Hinek wext jî r'onayî wê t'evî we be. H'eta ku r'onayî t'evî we ye, bimeşin, nebe ku te'rî ser weda bê. Ewê ku te'riyêda dimeşe, ew nizane k'uda diçe. ³⁶ H'eta ku r'onayî t'evî we ye, bawerîya xwe r'onayê binin, wekî hûn bibine zar'êd r'onayê».

Nebawerîya cihûya

Gava Îsa ev yekana gotin çû û Xwe ji ber wan veşart. ³⁷ Ser

haqas nîşanar'a ku Wî li ber wan kirin, lê wana dîsa bawerîya xwe li Wî nedanîn. ³⁸ Ev yek aha bû, wekî ew gotina Îşaya p'êxember bê sêrî:

«Xudan, k'ê ew gotina ku me got bawer kir?

Û zenda Xudan k'êva e'yan bû?»*

³⁹ Bona wê yekê wana nikaribû bawer bikirana, çimkî Îşaya aha jî gotîye:

⁴⁰ «Xwedê ç'e'vêd wan kor kirin û ava r'eş anî ser h'işê wan, wekî bi ç'e'va nebînin, bi h'işa fe'm nekin û veneger'in ku Ez wan qenc kim»*.

⁴¹ Îşaya aha got, çimkî wî r'ûmeta Îsa dît û li ser Wî xeber da.

⁴² Lê belê dîsa jî ji serwêra geleka bawerîya xwe Wî anî. Lê ji tîrsa fêrisîya, li xwe mukur' nedihatî, ku ji k'inîştê neyêne derxistinê.

⁴³ Li wan hê xweş dihat ku meriv pesinê wan bidin, ne ku Xwedê.

Gotina Îsa

h'akimê R'oja Axretê ye

⁴⁴ Hingê Îsa bi dengêkî bilind got: «Ewê ku bawerîya xwe Min

* ^{12:38} Îşaya 53:1.

* ^{12:40} Îşaya 6:10.

tîne, ew bawerîya xwe Min nayne, lê Yê ku Ez şandime. ⁴⁵ Û ewê ku Min dibîne, yê ku Ez şandime dibîne. ⁴⁶ Ez çawa r'onayîdar hatime dinyayê, wekî her kesê ku bawerîya xwe Min bîne, te'rîyêda nemîne. ⁴⁷ Heger yek gotina Min bibihê û neqedîne, Ez dîwana wî nakim. Ez nehatime ku dîwana dinyayê bikim, lê wekî dinyayê xilaz kim. ⁴⁸ Ewê ku Min t'exsîr^f

dike û gotinêd Min qebûl nake, yek heye ku wê dîwana wî bike, awa gotî ew gotina ku Min gotîye, ewê R'oja Axretê dîwana wî bike. ⁴⁹ Çimkî Min xweserîxwe negotin, lê Bavê ku Ez şandime, Ewî t'emî daye Min ku Ez çi bêjim û çi xeber dim. ⁵⁰ Û Ez zanim ku t'emîya Wî jîyîna h'eta-h'etayê ye. Awa çi ku Ez dibêjim, çawa Bavê gotîye Min Ez usa dibêjim».

T'emî û gotinêd Îsaye axirîyê

Îsa nigêd şagirta dişo

13 ¹ Berî Cejina Derbazbûnê, Îsa zanibû ku sih'eta Wî pêr'a gihîştîye ku ji vê dinyayê derê û her'e cem Bavê. Ewî h'emûyêd Xweye ku vê dinyayêda h'iz kiribûn, h'eta dereca here bilind jî ew h'iz kirin*. ² Wextê şîwxwarinê, mîrêcin qelpê xirab avîte dilê Cihûdayê kur'ê Şimh'ûnê Îsxeryotî, ku nemamîya Îsa bike. ³ Îsa zanibû ku Bavê her tişt daye destê Wî, Ew ji cem Xwedê hatiye û wê dîsa vege'ere cem Xwedê. ⁴ Hingê Ew ji ser şîvê r'abû, p'otê Xwe danî alîkî û p'êşgîrek hilda li piştê Xwe girêda. ⁵ Paşê av kire t'estê û

destpêkir nigêd şagirtêd Xwe şûştin û bi p'êşgîra girêdayî ziha kirin. ⁶ Gava dor gihîşte Şimh'ûn-Petrûs, ewî gotê: «Xudan, Tê nigêd min bişoyî?» ⁷ Îsa lê vege'rand û gotê: «Ez niha çi dikim tu fe'm nakî, lê paşê tê fe'm bikî». ⁸ Petrûs jêr'a got: «T'u car Tê nigêd min neşoyî!» Îsa lê vege'rand û gotê: «Heger Ez nigêd te neşom, p'ara te wê t'evî Min t'unebe». ⁹ Şimh'ûn-Petrûs Wir'a got: «Xudan, ku usa ye ne t'enê nigêd min, lê dest û serê min jî bişo!» ¹⁰ Îsa gotê: «Ewê ku hatiye şûştinê, pêştirîf niga, wekî mayîn ne h'ewce ye dereke din bê şûstinê. Ew xwexa t'emam-pêva paqij e. Hûn paqij in, lê ne ku h'emû».

* ^{13:1} Aha jî tê fe'mkirinê: «Û h'eta xilaziyê jî ew h'iz kirin».

¹¹Çimkî Îsa zanibû k'î wê nema-
mîya Wî bike, bona wê yekê got:
«Hûn h'emû ne paqij in».

¹²Gava nigêd wan şûştin, p'o-
tê Xwe avîte ser Xwe û dîsa li ser
sifrê r'ûnişt. Ji wan pirsî: «Gelo
hûn zanin ku Min bona we çi kir?

¹³Hûn Min Dersdar û Xudan h'e-
sab dikin, hûn r'ast dikin, Ez hema
usa jî heme. ¹⁴Awa heger Min bi
vê Xudan û Dersdarîya Xweva ni-
gêd we şûştin, gerekê hûn jî nigêd
hevdu bişon. ¹⁵Min nexşek nîşanî
we kir, wekî çawa Min bona we
kir, hûn jî usa bikin. ¹⁶Ez r'ast bê
xêlif wer'a dibêjim, xulam ji axayê
xwe ne mestir e, ne jî yê ku hatîye
şandinê ji yê ku ew şandîye mestir
e. ¹⁷Heger hûn vê yekê zanin, hûnê
xwezilî bin heger biqedînin.

Îsa girtina xwe dide e'yankirinê

(*Metta 26:20-25;*

Marqos 14:17-21; Lûqa 22:21-23)

¹⁸Ez bona we h'emûya nabê-
jim, çimkî Ez zanim Min k'îjan
bijartine. Lê gerekê nivîsar bê sêrî:

«Yê ku nanê Min xwar
p'eh'în avîte Min»*.

¹⁹Ez nihava, hê berî qewiman-
dinê van tişta wer'a dibêjim, wekî,

gava biqewimin hûn bawer bikin,
ku EZ EWIM*. ²⁰Ez r'ast bê xêlif
wer'a dibêjim, ewê ku wî qebûl ke,
k'îjanî ku Ez dişînim, ew Min qe-
bûl dike û ewê ku Min qebûl dike,
Yê ku Ez şandime qebûl dike».

²¹Îsa gava eva yeka got, r'uh'da
gelekî qilqilî, Wî aşkere şe'detî
da û got: «Ez r'ast bê xêlif wer'a
dibêjim, yekî ji we wê nemamîya
Min bike».

²²Şagirta şaşmayî li hevdu ni-
hêr'î, gelo ew bona k'ê dibêje.
²³Yekî ji şagirtêd Wî, yê ku Îsa jê
h'iz fikir, xwe avîtibû h'emêza Îsa.
²⁴Şimh'ûn-Petrûs wîr'a bi ç'e'va
dikir ku bipirse: «K'a Ew bona k'ê
dibêje». ²⁵Ewî jî xwe da ber sîngê
Îsa pirsî: «Xudan, ew k'î ye?»

²⁶Îsa cab da û got: «Ew e, yê ku
Ez vî pe'rîyê nan xwarinêda kim
bidimê». Û pe'rîyê nan xwarinêda
kir, da Cihûdayê kur'ê Şimh'ûnê
Îsxeryotî. ²⁷Ewî hema çawa pe'rî
ji dêst girt, mîrêcin k'ete nava wî.
Îsa wîr'a got: «Tê çi bikî zû bike».
²⁸Lê yêd ku li ser sifrê r'ûnişti-
bûn, t'u kesî fe'm nekir, ku Ewî
çima wîr'a aha got. ²⁹K'îsikê
p'era ku cem Cihûda bû, lema
hineka t'irê, ku Îsa wîr'a dibêje:

* ^{13:18} Zebûr 41:9.

* ^{13:19} Şirovekirinê bin r'êza Yûh'enna 8:58-da bixûnin.

«Tiştêd ku cejinêda mer'a lazim in bik'ir'e», yan jî «tiştêkî bide belengaza». ³⁰ Ewî jî gava ew pe'rî hilda, pê'r'a-pê'r'a derk'ete derva. Îdî şev bû.

**T'emîya nû:
Ji hevdu h'iz bikin**

³¹ Gava ew derk'ete derva, Îsa got: «Niha Kur'ê Mêriv hate r'ûmetkirinê û Xwedê jî bi Wî hate r'ûmetkirinê. ³² Heger Xwedê pê Wî hate r'ûmetkirinê, Xwedê jî wê pê Xwe Wî r'ûmet ke û zûtirê wê Wî r'ûmet ke. ³³ Lawno! Ez gelek wext t'evî we namînim. Hûnê li Min biger'in, lê niha Ez wer'a dibêjim, çawa ku Min cihûyar'a jî got, hûn nikarin bêne wî cîyê ku Ez diçimê.

³⁴ Ez t'emîke nû didime we: Hevdu h'iz bikin. Çawa ku Min hûn h'iz kirin, hûn jî usa hevdu h'iz bikin. ³⁵ Bi vê yekê h'emûyê zanibin hûn şagirtêd Min in, heger hûn hevdu h'iz bikin».

**Îsa derheqa înk'arîya
Petrûsda dibêje**

(*Metta 26:31-35; Marqos 14:27-31; Lûqa 22:31-34*)

³⁶ Şimh'ûn-Petrûs gote Wî: «Xudan, Tê k'uda her'î?» Îsa lê vege'and û gotê: «Wî cîyê ku Ez

diçimê, tu niha nikarî pey Min bêyî, lê paşê tê pey Min bêyî». ³⁷ Petrûs gote Wî: «Xudan, çima ez niha nikarim pey Te bêm? Ezê e'mirê xwe jî bona Te bidim». ³⁸ Îsa lê vege'and û gotê: «Tê e'mirê xwe bona Min bidî? Ez r'ast bê xêlif ter'a dibêjim, hê berî bangdana dîk tê sê cara Min înk'ar kî.

R'îya ku dibe berbi Bavê

14 ¹ Bira dilê we neqilqile. Bawerîya xwe Xwedê bînin û bawerîya xwe Min jî bînin. ² Mala Bavê Minda gelek cîyêd mayînê hene, Ez niha diçim wer'a cî hazir kim. Heger usa nîbûya, Min wer'a nedigot? ³ Gava Ez her'im û wer'a cî hazir kim, Ezê dîsa bêm û we bibime cem Xwe, wekî Ez li k'u bim, hûn jî li wê derê bin. ⁴ Hûn r'îya wî cîyê ku Ez diçimê zanin».

⁵ T'ûma jê'r'a got: «Xudan, em nizanin Tu k'uda diçî, emê çawa r'ê bizanibin?» ⁶ Îsa wî'r'a got: «Ez im, r'ê, r'astî û jîyîn. T'enê pê Min yek dikare bê cem Bavê. ⁷ Heger we Ez nas kirime, hûnê Bavê Min jî nas bikin*. Awa jî vir şûnda hûn Wî nas dikin û we Ew dîtîye».

⁸ Filîpo jê'r'a got: «Xudan, k'a Bavê nîşanî me ke, besî me ye!»

⁹Îsa jêr'a got: «Filîpo! Haqas wext Ez t'evî we me û hê tu Min nas nakî? Yê ku Ez dîtîme, Bav dîtîye. Tu çawa dibêjî: «Bavê nîşanî me ke?» ¹⁰Tu bawer nakî ku Ez nava Bavêda me û Bav nava Minda ye? Ev xeberêd ku Ez wer'a dibêjim, ne ku xwesorîxwe dibêjim, lê ew Bavê ku nava Minda dimîne, Ew e ku ya Xwe dike. ¹¹Min bawer bikin, ku Ez nava Bavêda me û Bav jî nava Minda ye. Lê heger na, hema pê van kirêd Min bawer bikin. ¹²Ez r'ast bê xêlif wer'a dibêjim, ewê ku bawerîya xwe Min bîne, ew kirêd ku Ez dikim, ewê xwexa jî bike. Û ji van kira mestir jî wê bike, çimkî Ez diçime cem Bavê Xwe. ¹³Pê navê Min hûn çi bixwazin, Ezê bikim, wekî Bav pê Kur' bê r'ûmetkirinê. ¹⁴Heger hûn pê navê Min tiştekî bixwazin Ezê bikim.

**Îsa soz dide
ku R'uh'ê Pîroz bişîne**

¹⁵Heger hûn Min h'iz dikin, hûnê t'emîyêd Min xwey kin. ¹⁶Ezê jî ji Bavê hîvî kim û Ewê Piştovanekî din bide we, wekî

h'eta-h'etayê t'evî we bimîne. ¹⁷Ew e ew R'uh'ê* ku r'astîyê e'lam dike û dinya nikare Wî qebûl ke, çimkî ne Wî dibîne û ne jî Wî nas dike. Lê hûn Wî nas dikin, çimkî Ew t'evî we dimîne û wê nava weda be.

¹⁸Ez we sêwîf nahêlim, Ezê dîsa ser weda bêm. ¹⁹Hinekî şûnda îdî dinyayê Min nebîne, lê hûnê Min bibînin. Çimkî Ez dijîm, hûnê jî bijîn. ²⁰Wê r'ojê hûnê bizanibin ku Ez nava Bavê Xweda me, hûn nava Minda ne û Ez jî nava weda me.

²¹Ewê ku t'emîyêd Min qebûl dike û wan xwey dike, ew e yê ku Min h'iz dike. Û ewê ku Min h'iz dike, ewê ji alîyê Bavê Minda bê h'izkirinê. Ezê jî wî h'iz bikim û Xwe wîva e'yan kim».

²²Cihûda^f, ne yê Îsxeryotî gote Wî: «Xudan, ewê çawa be, ku Tê Xwe meva e'yan kî, lê dinyayê-va na?»

²³Îsa lê vegeer'and û gotê: «Her kesê ku Min h'iz bike, wê gotina Min xwey ke, Bavê Minê jî wî h'iz bike û Emê bêne cem wî, t'evî wî bimînin. ²⁴Ewê ku Min

* ^{14:7} Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Heger we Ez nas bikirama, weyê Bavê Min jî nas bikira».

* ^{14:17} Aha jî tê fe'mkirinê: «R'uh'ê R'astîyê ku dinya nikare Wî qebûl ke».

h'iz nake, ew gotinêd Min xwey nake. Evê gotina ku hûn dibihên ne ya Min e, lê ya Bavê Min e, ku Ez şandime. ²⁵ Hela hê ku Ez li cem we me, Min ev yekana wer'a gotin. ²⁶ Lê Piştovan, awa gotî R'uh'êf Pîroz, ku Bav wê bi navê Min bişîne, Ewê we hînî h'emû tiştî ke û her tiştêd ku Min wer'a gotine, wê bîne bîra we.

²⁷ Ez e'dilayîyê wer'a dihêlim, wê e'dilayîya Xwe didime we. Ez usa nadim çawa ku dinya dide we. Bira dilê we neqilqile û netirsîn! ²⁸ We bihîst ku Min wer'a got: «Ezê her'im, lê dîsa ser weda bêm!» Heger we Ez h'iz bikirama, hûnê şa bibûna ku Ez diçime cem Bavê, çimkî Bav ser Minr'a ye. ²⁹ Û niha ev yekana Min berî qewimandinê wer'a gotin, wekî gava ew yek biqewimin, hûn bawer bikin. ³⁰ Îdî Ezê t'evî we gelekî xeber nedim, çimkî va ye serwêrê vê dinyayê tê. H'ukumê wî qet ser Min t'une, ³¹ lê bira dinya bizanibe wekî Ez Bavê h'iz dikim û Bavê çawa t'emî li Min kirîye Ez usa dikim.

R'abin, em ji vir her'in.

K'ola tirîyêye r'ast

15 ¹ Ez im k'ola tirîyêye r'ast, Bavê Min jî r'ezvan e. ² Her

ç'iqlê Minva ku ber nade ew dibir'e. Lê ew ç'iqlê ku ber dide jî çirpîya paqij dike, wekî hê gelekî ber bide. ³ Hûn îdî paqij in bi wê gotinê ya ku Min wer'a gotîye. ⁴ Nav Minda bimînin, Ez jî nav weda. Çawa ç'iql xwexa nikare ber bide, heger k'olêva nemîne, usa jî hûn nikarin, heger Minva nemînin.

⁵ Ez im k'ola tirîyê, hûn jî ç'iql in. Ewê ku Minva dimîne û Ez jî wîva dimînim, ewê gelekî ber bide. Çimkî bêyî Min hûn nikarin t'u tiştî bikin. ⁶ Heger yek Minva nemîne, ew mîna ç'iqlêkî wêda avîti ye, ku h'îşk dibe. Û t'op dikin davêjine nava êgir dişewitînin. ⁷ Heger hûn nava Minda bimînin û gotinêd Min jî nava weda bimînin, hûn çî dixwazin bixwazin, wê wer'a bê dayînê. ⁸ Bi vê yekê Bavê Minê bê r'ûmetkirinê, gava hûn pê gelek berdayînê bidine k'îfşê, ku hûn bûne şagirtêd Min.

⁹ Bav çawa Min h'iz dike, Ez jî usa we h'iz dikim. H'izkirina Minda bimînin. ¹⁰ Heger hûn t'emîyêd Min xwey kin, hûnê h'izkirina Minda bimînin, çawa ku Min t'emîyêd Bavê Xwe xwey kirin û h'izkirina Wîda dimînim. ¹¹ Min ev yekana wer'a gotin, wekî şabûna Min nava weda bimîne

û şabûna we t'emam be. ¹² Ev e t'emîya Min: Hevdu h'iz bikin, çawa ku Min hûn h'iz kirin. ¹³ T'u h'izkirin ser wê h'izkirinêr'a t'une, ku yek e'mirê xwe ber dostêd xweva bide. ¹⁴ Hûn dostêd Min in, heger hûn wan t'emîyêd ku Ez didime we xwey dikin. ¹⁵ Ji vir şûnda Ez we <xulam> h'esab nakim, çimkî xulam haş pê t'une ku axayê wî çî dike. Min hûn dost h'esab kirin, çimkî her tiştêd ku Min ji Bavê Xwe bihistin weva dane e'yan-kirinê. ¹⁶ Ne ku we Ez bijartim, lê Min hûn bijartin û k'ifş kirin, wekî hûn her'in ber bidin û berê we bimîne. Hingê hûn çî ku pê navê Min ji Bavê bixwazin, Ewê bide we. ¹⁷ Ez t'emîya vê yekê didim, ku hûn hevdu h'iz bikin.

Neyartîya dinyayê

¹⁸ Heger dinya bijene we, bizanibin ku berî we jenîyaye Min. ¹⁹ Heger hûn p'ara dinyayê bûna, dinyayê yêd xwe h'iz bikira. Lê Min hûn ji dinyayê bijartine, hûn ne p'ara dinyayê ne, lema dinya dijene we. ²⁰ Wê xebera ku Min wer'a gotîye bînine bîra xwe, ku: <Xulam ne ser axayê xwer'a ye>. Heger Ez zêrandime, wê we jî bi-

zêrînin. Heger gotina Min xwey kirine, wê gotina we jî xwey kin. ²¹ Lê van h'emû tiştta bona navê Min wê bînine serê we, çimkî Wî nas nakin, Yê ku Ez şandime.

²² Heger Ez nehatama û Min wanr'a xeber neda, gunêd wanê t'unebûna. Lê ew niha nikarin caba gunêd xwe bidin. ²³ Ewê ku dijene Min, ew dijene Bavê Min jî. ²⁴ Heger Min nav wanda nekirana, ew kirêd ku t'u kesî nekirine, gunêd wanê t'unebûna. Lê niha dîtin, hin jenîyane Min, hin jî Bavê Min. ²⁵ Lê belê ev yek bû, wekî ew gotina ku Qanûna wanda hatîye nivîsarê bê sêrî:

<Çikî badîhewaf jenîyane Min>.*

²⁶ Gava ew Piştovan bê, k'îjanî Ezê ji Bavê wer'a bişînim, ew R'uh'ê ku wê r'astîyê wer'a gilî ke, Yê ku ji Bavê dertê, hingê Ewê bona Min şe'detîyê bide. ²⁷ Hûnê jî şe'detîyê bidin, çimkî serê sêrîda hûn t'evî Min bûne.

16 ¹ Min ev yekana wer'a gotin, wekî hûn p'işk^f nebin. ² Ewê we ji k'înîştta derxîne derva. Wextê jî bê, wekî k'î ku we bikuje jî, wê bifikire yançîye ew Xwedêr'a qulix dike. ³ Wê van tiştta bikin,

* ^{15:25} Zebûr 35:19; 69:4.

çimkî wana ne Bav nas kir û ne jî Ez nas kirim. ⁴Lê belê Min ev yekana wer'a gotin, wekî gava ew wext bê, hûn bînine bîra xwe ku Min ev yekana wer'a gotine.

K'arê R'uh'ê Pîroz

Min serê sêrîda ev tişt wer'a negotin, çimkî Ez t'evî we bûm. ⁵Lê niha Ez diçime cem Yê ku Ez şandime û ji we t'u kes ji Min napirse: «Tê k'uda her'î?» ⁶Min ku ev yekana wer'a gotin, lema dilê we k'eserêva t'ijî bûye. ⁷Lê belê Ez r'astîyê wer'a dibêjim, bona we hê r'ind e ku Ez her'im. Heger Ez neçim, Piştovan wê neyê cem we, lê heger Ez her'im, Ezê Wî bişnime cem we. ⁸Gava Ew bê, Ewê gunêd merivêd dinê bide r'ûyê wan, heqî-neheqîyê li ber wan veke û dîwana Xwedê wanva e'yan ke. ⁹Bona guna wê e'yan ke, çimkî ewana bawerîya xwe Min naynin. ¹⁰Bona heqî-neheqîyê wê e'yan ke, çimkî Ez diçime cem Bavê Xwe û îdî hûnê Min nebînin. ¹¹Bona dîwana Xwedê wê e'yan ke, çimkî dîwana serwêrê wê dinyayê bûye.

¹²Hê gelek tişt hene ku Ez wer'a bêjim, lê niha hûn nikarin wan bibin. ¹³Lê gava ew R'uh'ê R'astîyê bê, Ewê we berbi t'ema-

mîya r'astîyê bibe. Çimkî Ewê ne ku xwesiñxwe xeber de, lê çî ku bibihê, Ewê wê yekê bêje û tiştêd ku hê neqewimîne wê wer'a gilî ke. ¹⁴Ewê r'ûmeta navê Min bilind ke, çimkî Ewê ji Min bistîne û wer'a gilî ke. ¹⁵Her tiştêd Bavê ku hene ew yêd Min in. Lema Min got, ku R'uh'ê ji Min bistîne û wer'a gilî ke.

Berxwek'etin û şabûn

¹⁶Hinekî şûnda hûnê Min nebînin û dîsa hinekî şûnda hûnê Min bibînin». ¹⁷Hingê şagirtêd Wî hineka hevdur'a gotin: «Eva çî gotin e ku Ew mer'a dibêje? <Hinekî şûnda hûnê Min nebînin> û dîsa <hinekî şûnda hûnê Min bibînin>. Dibêje jî: «Çimkî Ez diçime cem Bavê Xwe?»» ¹⁸Û wana digot: «Ev <hinek wext> ku dibêje, ew çî ye? Em fe'm nakin ku Ew çî dixwaze bêje».

¹⁹Îsa zanibû ku ew dixwazin jê bipirsin, hingê wanr'a got: «Hûn bona vê gotina Min ji hev dipirsin, ku Min got: <Hinekî şûnda hûnê Min nebînin> û dîsa <hinekî şûnda hûnê Min bibînin>?» ²⁰Ez r'ast bê xêlif wer'a dibêjim, hûnê şîn û girî bin, lê dinyayê şa be, hûnê ber xwe k'evin, lê berxwek'etina weyê bibe şabûn. ²¹Gava jinek

dik'eve ber zar'ê, cefê dik'işîne, çimkî sih'eta wê pêr'a gihîştîye. Lê gava zar' jêr'a dibe, îdî cefa nayê bîrê ji dest wê şabûnê, ku merîk hate dinê. ²²R'ast e hûn jî niha ber xwe dik'evin, lê Ezê we dîsa bibînim û dilê weyê bi eşq û şabûnêva t'ijî be û t'u kesê wê şabûnê ji we nestîne. ²³Ewê r'ojê hûnê ji Min t'u tiştî nepirsin. Ez r'ast bê xêlif wer'a dibêjim, ku hûn pê navê Min çî ji Bavê bixwazin, Ewê bide we. ²⁴H'eta niha we pê navê Min t'u tişt nexwestîye. Bixwazin, hûnê bistînin, usa wekî şabûna we t'emam be.

Min dinya bindest kir

²⁵Min ev yekana wer'a bi mesela gotin. Wextê bê Ezê îdî bi mesela wer'a xeber nedim, lê aşkere derheqa Bavêda wer'a bêjim. ²⁶Wê r'ojê hûnê pê navê Min bixwazin. Ez wer'a nabêjim ku Ezê bona we hîvî ji Bavê bikim. ²⁷Bav Xwexa we h'iz dike, çimkî we Ez h'iz kirime û bawer kirîye ku Ez ji cem Xwedê hatime. ²⁸Ez ji Bavê qetiyam û hatime dinyayê. Dîsa Ez dinyayê dihêlim û diçime cem Bavê».

²⁹Şagirtêd Wî gotinê: «Va ye Tu niha aşkere xeber didî, ne ku pê mesela. ³⁰Niha em fe'm dikin, ku

Tu her tiştî zanî û ne h'ewce ye ku ji Te bipirsin, Tu pêşda cabê didî. Bona vê yekê em bawer dikin, ku Tu ji cem Xwedê hatîyî».

³¹Îsa wanr'a got: «Niha hûn bawer dikin? ³²Va wextê bê û hatîye jî, ku hûnê bela-belayî bin, her kesê her'e cîyê xwe û Min t'enê bihêle. Lê Ez ne t'enê me, çimkî Bav t'evî Min e. ³³Min ev yekana wer'a gotin, wekî pê Min hûn xweyê e'dilayîyê bin. Hûnê dinyayêda tengasîyê^f bibînin, lê mêrxas bin! Min dinya kire bindestê Xwe».

Îsa bona bawermenda dua dike

17 ¹Çaxê Îsa ev yekana gotin, berê Xwe e'zmênda kir û got: «Bavo, wext pêr'a gihîştîye. Kur'ê Xwe r'ûmet ke, wekî Kur' jî Te r'ûmet ke. ²Te h'ukumê li ser t'emamîya merivayê da Wî, wekî jîyîna h'eta-h'etayê bide h'emûyêd ku Te dane Wî. ³Ev e jîyîna h'eta-h'etayê, wekî ew Te nas kin, çawa Xwedêyê r'astî bê-şîrîkî-bêheval û usa jî Îsa Mesîhê ku Te şandîye. ⁴Min Tu li ser r'ûyê e'rdê r'ûmet kirî, ew şixulê Te dabû Min ku Ez bikim Min anî sêrî. ⁵Bavo, bi wê r'ûmeta Mine ku hê berî e'firandina dinyayê li

cem Te hebû niha Min r'ûmet ke li ber Xwe.

⁶ Min Tu wan merivava e'yan kirî, yêd ku Te ji dinyayê dane Min. Ew yêd Te bûn, Te ew dane Min û wana gotina Te xwey kir. ⁷ Niha ew îdî zanin her tiştêd ku Te dane Min ew ji Te ne. ⁸ Ew xeberêd ku Te dane Min, Min jî dane wan û wana ew qebûl kir, ewê r'astîyê pê h'esîyan, ku Ez ji Te hatime û bawer kirin ku Te Ez şandime.

⁹ Ez bona wan hîvî dikim. Ne ku bona dinyayê hîvî dikim, lê bona yêd ku Te dane Min, çimkî ew yêd Te ne. ¹⁰ Çi ku yêd Min in, ew yêd Te ne, çi ku yêd Te ne, ew yêd Min in. Û Ez bi wan r'ûmetkirî me. ¹¹ Niha Ez tême cem Te, Ez îdî ne dinyayêda me, lê ewana dinyayêda ne. Ya Bavê Pîroz! Pê wî navê Xweyî ku Te daye Min van xwey ke*, wekî bibin yek, çawa Ez û Tu yek in. ¹² Gava Ez t'evî wan bûm, Min ew pê navê Te xwey dikirin, pê wî navê ku Te daye Min, Min xweyîti li wan kir. Ji wana t'u kes

unda nebû, pêştirî yê mirinêr'a dayî, wekî nivîsar bê sêrî. ¹³ Lê niha Ez tême cem Te û van yeka dinyayêda dibêjim, wekî şabûna Min dilê wanda t'emam be. ¹⁴ Min xebera Te gîhande wan û dinya jenîya wan, çimkî ew ne ji dinyayê ne, çawa ku Ez ne ji dinyayê me. ¹⁵ Ez hîvî nakim ku Tu wana ji dinyayê hildî, lê wekî Tu wan ji yê Xirab xwey kî. ¹⁶ Ew ne ji dinyayê ne, çawa ku Ez ne ji dinyayê me. ¹⁷ Wan bi r'astîya Xwe buhurtî-jibare ke. Xebera Te r'astî ye. ¹⁸ Çawa ku Te Ez şandime dinyayê, Min jî ew şandine dinyayê. ¹⁹ Bona wan Ez Xwe buhurtî-jibare dikim, wekî ew jî bi r'astîyê buhurtî-jibare bin.

²⁰ Ez ne t'enê bona wan hîvî dikim, lê bona wan jî, yêd ku bi gotina wan wê bawerîya xwe Min bînin, ²¹ wekî h'emû jî bibine yek. Bavo, çawa Tu nava Minda yî û Ez nava Teda me, usa jî bira ew nava Meda bin*, bi vî awayî dinyayê bawer bike, ku Te Ez şandime. ²² Ew r'ûmeta ku Te da Min, Min da wan, wekî ew bibin yek, çawa Ez

* 17:11 Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Pê navê Xwe van xwey ke, yêd ku Te dane Min».

* 17:21 Nav hinek destnivîsarada dewsa «usa jî bira ew nava Meda bin» aha ye: «usa jî bira ew t'evî Me bibine yek».

û Tu yek in: ²³ Ez nava wanda, Tu jî nava Minda, wekî ew t'ifaqêda^f lap gihîştî bin û dinya bizanibe ku Te Ez şandim û usa wan h'iz dikî, çawa Min h'iz dikî.

²⁴ Ya Bavo, Ez dixwazim wekî yêd ku Te dane Min, Ez li k'u bim, ew jî t'evî Min bin, wekî ew r'ûmeta ku Te daye Min bibînin,

çimkî hê berî e'firandina dinyayê Te Ez h'iz kirime. ²⁵ Ya Bavê r'ast! Dinya Te nas nake, lê Ez Te nas dikim û evana jî zanin wekî Te Ez şandime. ²⁶ Min Tu wanva dayî e'yankirinê û Ezê hê bidime e'yankirinê, wekî ew h'izkirina ku Te Ez pê h'iz kirime nava wanda be û Ez jî nava wanda bim».

Girtin, xaçkirin^f û r'abûna Îsa

Girtina Îsa

(*Metta 26:47-56; Marqos 14:43-50; Lûqa 22:47-53*)

18 ¹ Pey vê xeberdanêr'a Îsa t'evî şagirtêd Xwe derbazî wî alîyê newala Qidronê bû. Li wê derê baxçek hebû, Îsa şagirtêd Xweva k'etinê. ² Cihûda jî yê ku wê nemamîya Wî bikira ew cî zanibû, çimkî Îsa û şagirtêd Xweva gelek cara li wê derê dicivîyan. ³ Awa Cihûda k'omeke eskera û nobedara xwer'a ji alîyê fêrisî û serekêd k'ahînada hildabû, bi fenera, agir û ç'eka hate wî cîyî. ⁴ Îsa her tişt zanibû ku wê çî bê serê Wî, pêşda çû û wanr'a got: «Hûn li k'ê diger'in?» ⁵ Wana

lê vege'and û gotinê: «Li Îsayê Nisretê!» Îsa gote wan: «EZ IM».

Cihûdayê ku nemamîya Wî kiribû jî t'evî wan bû. ⁶ Gava got ku: «EZ IM*!» ser piştê çûn û k'etine e'rdê. ⁷ Hingê Îsa dîsa ji wan pirsî: «Hûn li k'ê diger'in?» Wan got: «Îsayê Nisretê».

⁸ Îsa li wan vege'and û got: «Min wer'a got, ku Ez im. Awa heger hûn li Min diger'in, bihêlin bira evana her'in». ⁹ Ev yek bû wekî ew xebera wîye ku berê gotibû r'ast derê: «Ewêd ku Te dane Min, Min ji wan t'u kes unda nekir*».

¹⁰ Hingê Şimh'ûn-Petrûs ew şûrê ku pê'r'a bû k'işand û avîte xulamê serek'ahîn û guhê wîyî r'astê pekind. Navê wî xulamî

* ^{18:6} Şirovekirinê bin r'êza Yûh'enna 8:58-da bixûnin.

* ^{18:9} Yûh'enna 6:39.

Malxo bû. ¹¹ Îsa Petrûsr'a got: «Şûr têke qavê! Ezê çawa wê k'asa ku Bavê daye Min venexwim?»

Îsa ber serekk'ahîn

(*Metta 26:57-58; Marqos 14:53-54; Lûqa 22:54*)

¹² Pey vê yekêr'a k'oma eskera û serdarê wan û nobedarêd cihûya Îsa girtin û girêdan. ¹³ Pêşiyê Ew birine cem Henanê xezûrê Qeyafa. Qeyafa serekk'ahînê wê salê bû. ¹⁴ Eva ew Qeyafa bû, yê ku cihû şîret kiribûn û gotibû: «Hê r'ind e, bira yek bona cime'tê bimore».

Petrûs Îsa înk'ar dike

(*Metta 26:69-70; Marqos 14:66-68; Lûqa 22:55-57*)

¹⁵ Şimh'ûn-Petrûs û şagirteki din pey Îsa diçûn. Ew şagirt ku nasê serekk'ahîn bû, t'evî Îsa k'ete h'ewşa serekk'ahîn, ¹⁶ lê Petrûs derva li ber dêrî sekinî. Paşê ew şagirtê nasê serekk'ahîn derk'et û t'evî dergehvanê xeber da, Petrûs bire hindur'. ¹⁷ Hingê wê carîya dergehvan ji Petrûs pirsî: «Dibe ku tu jî ji şagirtêd Vî merivî yî?» Petrûs gotê: «Na, ez nînim».

¹⁸ Wî çaxî, hewa ku sar bû, xulam û nobedara pê k'omirê agir vêxistibûn, sekinîbûn û xwe

germ dikirin. Petrûs jî li cem wan sekinîbû, xwe germ dikir.

Pirsa serekk'ahîn

(*Metta 26:59-66; Marqos 14:55-64; Lûqa 22:66-71*)

¹⁹ Hingê serekk'ahîn ji Îsa derheqa şagirtêd Wî û hînkirina Wîda pirsî. ²⁰ Îsa cab da û got: «Min dinyayêr'a aşkere xeber daye, her gav k'inîştada usa jî p'aristgehêda, k'iderê ku h'emû cihû dicivîyan hîn dikirin. Min t'u tişt dizîva negotîye. ²¹ Tu çima ji Min dipirsî? Ji yêd ku bihîstine bipirse, k'a Min wanr'a çi gotîye. Ew zanin Min çi gotîye».

²² Gava Îsa ev yek got, nobedarekî li wir sekinî şemaqek li Wî xist û got: «Tu çawa caba serekk'ahîn didî?» ²³ Îsa lê vege- r'and û gotê: «Heger Min xirab xeber da, xirabîya Min bêje. Lê heger Ez r'ast dibêjim, tu çima Min dixî?» ²⁴ Hingê Henan Ew girêdayî şande cem Qeyafayê serekk'ahîn.

Petrûs dîsa Îsa înk'ar dike

(*Metta 26:71-75; Marqos 14:69-72; Lûqa 22:58-62*)

²⁵ Şimh'ûn-Petrûs hê li wir se- kinî xwe germ dikir. Ji wî pirsîn: «Dibe ku tu jî ji şagirtêd Wî yî?»

Ewî înk'ar kir û got: «Na, ez nînim». ²⁶Xulamekî serekk'ahîn, ji xwexatîya wî, yê ku Petrûs guhê wî pekandibû, jê pirsî: «Ne baxçeda min tu t'evî Wî dîtî?» ²⁷Hingê Petrûs dîsa înk'ar kir û wê demê dîk bang da.

Îsa li ber Pîlato^f

(*Metta 27:1-2, 11-14;*

Marqos 15:1-5; Lûqa 23:1-5)

²⁸Wî çaxî Îsa ji cem Qeyafa birine qesira welî^f. Serê sibehê zû bû û cihû nek'etine qesirê, wekî xwe li gora e'detêd şûştin-veşûştinê neh'er'imînin, ku bikaribin xwarina Cejina^f Derbazbûnê bixwin. ²⁹Hingê Pîlato^f derk'ete derva, hate cem wan û pirsî: «Hûn Vî merivî çida neheq dikin?»

³⁰Wana lê vege'and û gotinê: «Heger Ew ne yekî zulmk'ar bûya, me Ew nedida destê te». ³¹Hingê Pîlato wanr'a got: «Hanê hûn xwexa Vî bibin û li anegorî qanûna xwe dîwana Wî bikin». Cihûya lê vege'and û gotinê: «Îzina me t'une ku em t'u kesî bikujin». ³²Ev yeka bû, ku ew gotina Îsa bê sêrî, ku dabû fe'mkirinê, Ewê çawa bimire.

³³Hingê Pîlato dîsa k'ete qesira welî, gazî Îsa kir û jê pirsî: «Tu yî P'adşê cihûya?» ³⁴Îsa lê vege'and

û gotê: «Tu vê yekê xwexa dibêjî, yan hinekêd din bona Min ter'a gotine?»

³⁵Pîlato got: «Çima ez cihû me? Miletê Te û serekêd k'ahîna Tu dane destê min. Te çi kirîye?» ³⁶Îsa cab da û got: «P'adşatîya Min ne ji vê dinyayê ye. Heger p'adşatîya Min ji vê dinyayê bûya, berdestîyêd Minê şer' kirana ku Ez nek'etama destê cihûya. Lê p'adşatîya Min ne ji vê dinyayê ye».

³⁷Hingê Pîlato jêr'a got: «Wekî usa ye Tu p'adşa yî?» Îsa cab da û got: «Tu xwexa dibêjî Min ku: <Tu p'adşa yî. Ez bona vê yekê bûme û bona vê yekê hatime dinyayê, wekî bona r'astîyê şe'detîyê bidim. Her kesê ku ji alîyê r'astîyê ye, guh dide dengê Min».

³⁸Pîlato jê pirsî: «R'astî çi ye?»

Dîwanêda h'ukumê kuştinê li ser Îsa derdixin

(*Metta 27:15-31;*

Marqos 15:6-20; Lûqa 23:13-25)

Pey vê pirsêr'a, Pîlato dîsa derk'ete derva cem cihûya û wanr'a got: «Ez t'u neheqîyê Vîda nabînim. ³⁹Lê ev e'detê we ye ku ez Cejina Derbazbûnêda yekî girtî bona we ber'dim. Hûn dixwazin ku ez bona we P'adşê cihûya ber'dim?»

⁴⁰ Hingê wan hê kire qîr'în, gotin: «Ne ku Vî merivî, lê Barabas ber'de!» Barabas jî qaçaxek bû.

19 ¹ Hingê Pîlato Îsa bir û da ber qamçîya. ² Eskera jî t'acek ji stirîya vegirtin û dane serê Wî û çuxekî şîrk^f li Wî kirin. ³ Li ber Wî disekinîn û digotin: «Xweş be, P'adşê cihûya!» Û şe-maq li Wî dixistin.

⁴ Pîlato dîsa derk'ete derva û wanr'a got: «Va ye niha ez Wî tînime derva cem we, wekî hûn bizanibin ku min t'u sûc Wîda nedîtîye». ⁵ Hingê Îsa t'acê stirî li sêrî û çuxê şîrk lê derk'ete derva. Pîlato wanr'a got: «Va ye Ew meriva!»

⁶ Gava serekêd k'ahîna û no-bedara Ew dît, kirine qîr'în û gotin: «Wî xaç^f ke, Wî xaç ke!» Pîlato wanr'a got: «Hûn Wî bibin xaç kin. Ez xwexa t'u sûcî Wîda nabînim».

⁷ Cihûya lê vege'and û gotinê: «Qanûneke me heye û anegorî wê qanûnê* gerekê Ew bê kuştî-nê, çimkî Wî Xwe Kur'ê Xwedê h'esab kir».

⁸ Gava Pîlato ev yek bihîst, hê tirs k'ete ser. ⁹ Ew dîsa çû hindur'ê

qesira welî û Îsar'a got: «Tu ji k'u yî?» Lê Îsa caba wî neda. ¹⁰ Pîlato gote Wî: «Tu t'evî min xeber nadî? Tu nizanî ku h'ukumê min heye ez Te ber'dim û h'ukumê min heye Te bidime xaçkirinê?»

¹¹ Îsa lê vege'and û gotê: «Heger ji jor ter'a nehata dayînê, t'u h'ukumê te wê li ser Min t'unekûya. Lema gunê wî, yê ku Ez dame destê te hê mezin e».

¹² Pey wê yekê'a Pîlato dikir ku Îsa ber'da, lê cihûya kire qîr'în û gotin: «Heger tu Vî merivî ber'dî, tu ne dostê Qeyser^f î! Her kesê ku xwe p'adşa h'esab dike, ew neyarê Qeyser e!»

¹³ Gava Pîlato ev yek bihîst, Îsa derxiste derva û ew li heremaf^f dîwanê r'ûnişt, wî cîyê ku jêr'a digotin «Selê Kevirî», bi îbranî Gabata. ¹⁴ R'oja^f t'ivdarekkirina Cejina Derbazbûnê bû, nîvro nêzîkî sih'eta donzdeha Pîlato cihûyar'a got: «Va ye P'adşê we!»

¹⁵ Lê wana kire qîr'în: «Wî bibe, Wî bibe! Wî xaç ke!» Pîlato wanr'a got: «P'adşê we xaç kim?» Serekêd k'ahîna lê vege'andin: «Pêştirî Qeyser p'adşakî din bona me t'une!» ¹⁶ Hingê ewî Îsa da destê wan, wekî bê xaçkirinê.

* ^{19:7} Qanûna K'ahîntîyê 24:16.

Xaçkirina Îsa

(*Metta 27:32-44; Marqos 15:21-32; Lûqa 23:26-43*)

Wan Îsa hilda birin. ¹⁷Îsa Xwe-xa xaçê Xwe hilda û derk'ete wî cîyê ku jêr'a dibêjin «Cîyê Qaf», bi îbranî «Golgota». ¹⁸Li wê derê Ew t'evî du merivêd din xaç kirin, her yek li k'êlekekê, Îsa nava wanda bû. ¹⁹Pîlato t'extek jî nivîsî û fêza xaçê xist, ku aha nivîsar bû: «ÎSAYÊ NISRETÊ, P'ADŞÊ CIHÛYA». ²⁰Gelek cihûya ev nivîsara ser t'exte xwendin, çimkî ew cîyê ku Îsa lê hatibû xaçkirinê nêzîkî bajêr bû û bi îbranî, latînî û yûnanî hatibû nivîsarê. ²¹Serekêd k'ahîned cihûya Pîlator'a gotin: «Nenivîse <P'adşê cihûya>! Lê binivîse ku <Wî got: Ez P'adşê cihûya me>». ²²Pîlato got: «Min çi nivîsî, nivîsî».

²³Gava eskera Îsa xaç kirin, k'incêd Wî hildan, kirine çar p'ara, her yekîr'a p'arek. Lê k'inca Wîye ser jî hebû, ku ji sêrî h'eta binî hûnandî û bêdirûn bû. ²⁴Hingê hevdur'a gotin: «Werin em vî neqelêşin, em p'eşk bavêjin, k'a wê k'êr'a bik'eve». Ev yek bû, wekî nivîsar bê sêrî:

«K'incêd Min nav xweda p'a-revekirin

û ser p'otê Min p'eşk avîtin»*.
Eskera jî hema ev yek kir.

²⁵Li ber xaçê Îsa dîya Wî, xa-tîya Wî, Meryema jina Klopas û Meryema Mejdolanî sekinî bûn. ²⁶Îsa ku dîya Xwe û ew şagirtê ku Wî jê h'iz dikir li wê derê sekinî dîtin, dîya Xwer'a got: «E'vdê! Va ye kur'ê te!» ²⁷Paşê gote şagirt: «Va ye dîya te!» Ji hingêva evî şagirtî ew bire mala xwe.

Mirina Îsa

(*Metta 27:45-56; Marqos 15:33-41; Lûqa 23:44-49*)

²⁸Pey vê yekêr'a Îsa zanibû her tiştêd ku wê bibûna îdî qewimîn, hingê Wî got: «Ez t'i me», wekî nivîsar bê sêrî. ²⁹Li wir firaqeke sirkêva dagirtî hebû. Wana lûfîka^f be'rê sirkêda kir, serê darika zoxêva^f danîn û dirêjî ber devê Wî kirin. ³⁰Gava ku Îsa sirke^f vexwar, got: «T'emam qewimî!» Serê Xwe berjêr kir û r'uh'ê Xwe da.

Gotina p'êxember tê sêrî

³¹Ev yek ku r'oja^f t'ivdarekkirinêda qewimî, cihûya nedixwest wekî cinyaz li ser xaçê bimana,

* ^{19:24} Zebûr 22:18.

çimkî ew şemî bona wana r'oje-ke gelek e'zîz bû. Wana ji Pîlato hîvî kir, wekî hestûyêd r'e'nêd xaçbûyîya bêne şkênandinê û ji wir bêne hildanê. ³² Hingê esker hatin, pêşiyê hestûyêd r'e'nêd yekî şkênandin û peyr'a r'e'nêd yê din, ku t'evî wî hatibû xaçkirinê. ³³ Lê gava ku ew nêzîkî Îsa bûn û dîtin ku Ew îdî mirîye, wana hestûyêd r'e'nêd Wî neşkênandin. ³⁴ Lê dîsa ji eskera yekî r'im nek'sa Wîr'a kir û pêr'a-pêr'a av û xûnê avît. ³⁵ Yê ku ev yek dît şe'detî da, wekî hûn jî bawer bikin. Şe'detîya wî r'ast e û ew zane ku r'astiyê dibêje. ³⁶ Ev yeka qewimî, wekî ew nivîsar bê sêrî:

«T'u hestûyê Wî wê neyê şkênandinê»*.

³⁷ Nivîsareke din jî aha dibêje:
«Ewê li Wî binihêr'in, nek'sa k'îjanî qul kirin»*.

Definkirina Îsa

(*Metta 27:57-61; Marqos 15:42-47; Lûqa 23:50-56*)

³⁸ Pey vê yekêr'a, Ûsivêf ji Arî-metyayê ku şagirtê Îsa bû, lê ji

tirsa cihûya xwe e'yan nedikir, hîvî ji Pîlato kir ku cinyazê Îsa ji xaçê peya ke û Pîlato îzin dayê. Hingê ew çû cinyazê Îsa ji xaçê peya kir. ³⁹ Nîkodêmo jî t'evî wî hat, yê ku pêşda şev hatibû cem Îsa, nêzîkî sî kîlogram* ûd' û zimir' t'evhevkirî anî. ⁴⁰ Cinyazê Îsa hildan, li anegorî e'detê definkirina cihûya, biharef' lê dan û Ew qedekê k'itanîda k'efen kirin. ⁴¹ Li wî cîyê ku Îsa lê hatibû xaçkirinê baxçek hebû û wî baxçeyîda jî t'irbeke nû hebû ku hê t'u kes têda nehatibû danînê. ⁴² Îsa kirine wê t'irbê, çimkî r'oja t'ivdarekkirina cihûya bû, t'irb jî nêzîk bû.

T'irba vala

(*Metta 28:1-10; Marqos 16:1-8; Lûqa 24:1-12*)

20 ¹ R'oja yekşemê*, qereber-banga sibehê zû, Meryema Mejdelaî çû ser t'irbê. Dîna xwe dayê, wê kevir ji ber derê t'irbê wêda kirî ye. ² Destxweda r'evî çû cem Şimh'ûn-Petrûs û wî

* ^{19:36} Derk'etin 12:46; Jimar 9:12; Zebûr 34:20.

* ^{19:37} Zekerîya 12:10.

* ^{19:39} Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Sed litir». Sed litirêd r'omayîyaye hingê qasî sî kîlogramêd îroyîn e.

* ^{20:1} Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «R'oja h'eftîyêye pêşin», çimkî bona cihûya r'oja h'eftîyêye pêşin yekşem bû, awa gotî «le'd».

şagirtê din, yê ku Îsa jê h'iz dikir û wanr'a got: «Xudan ji t'irbê derxistine û em nizanin ku Ew danîne k'u derê!»

³ Hema hingê Petrûs û şagirtê din derk'etine derva û berbi t'irbê çûn. ⁴ Her du jî hevr'a dir'evîyan, lê şagirtê din ji Petrûs zûtir dir'evîya û ew pêşîya wî gihîşte ser t'irbê. ⁵ Wî xwe qûz kir û dîna xwe dayê, wê k'efen li wir e, lê xwexa nek'ete hindur'. ⁶ Hingê Şimh'ûn-Petrûs ku pey wî dihat gihîştê, k'ete hindur'ê t'irbê, dîna xwe dayê, wê k'efen li wir e ⁷ û destmala sêrî ne t'evî k'efen bû, lê qatkirî alîkî danî bû. ⁸ Paşê şagirtê din jî k'ete hindur', yê ku pêşîyê gihîştibû ser t'irbê. Ewî dît û bawer kir. ⁹ Wan hê nivîsar fe'm nekiribû, ku gerekê Îsa ji mirinê r'abûya. ¹⁰ Pey vê yekêr'a şagirt veşerîyane çîyêd xwe.

Îsa Xwe nîşanî
Meryema Mejdelanî dike
(Marqos 16:9-11)

¹¹ Lê Meryem ji t'irbê der sekinîbû û digirîya. Wê bi girî xwe qûz kir û li hindur'ê t'irbê nihêr'î, ¹² hingê dîna xwe dayê, wê du milyak'etêd k'incipî, li wî çîyê ku cinyazê Îsa lê danîbû r'ûniştine, yek berserîyê û yê din bînp'iyê.

¹³ Milyak'eta wêr'a got: «E'vdê! Tu çima digirîyî?» Meryemê got: «Xudanê min hildane û ez nizanîm Ew danîne k'u derê». ¹⁴ Gava ewê ev yek got, li pişt xweva veşerîya û dît ku Îsa li wê derê sekinîye, lê wê nizanîbû ku ew Îsa ye. ¹⁵ Îsa gote wê: «E'vdê, tu çima digirîyî? Tu li k'ê diger'î?» Meryemê t'irê qey ew r'ezvan e, ewê gotê: «Ez xulam, heger te Ew hildaye, minr'a bêje te Ew danîye k'u derê, wekî ez Wî ji wê derê hildim». ¹⁶ Îsa gotê: «Meryem!» Meryemê berê xwe da Wî û bi îbranî gotê: «R'abbonî!» ku tê fe'mkirinê: «Dersdar».

¹⁷ Îsa gote wê: «Min negire, çimkî Ez hê r'anebûme cem Bavê. Lê her'e cem birêd Min û wanr'a bêje. «Ezê r'abime cem Bavê Xwe û cem Bavê we, cem Xwedêyê Xwe û cem Xwedêyê we». ¹⁸ Meryema Mejdelanî çû cem şagirta û wanr'a got: «Min Xudan dît» û tiştêd ku Îsa wêr'a gotibû wanr'a gilî kir.

Îsa Xwe nîşanî
şagirtêd Xwe dike
(Metta 28:16-20; Marqos 16:14-18; Lûqa 24:36-49)

¹⁹ Xût wê êvarê, r'oja yekşemê, gava şagirt civîyayî bûn, ji tirsra

cihûya jî derî li ser wan dadayî bûn, hingê Îsa hat nava wanda sekinî û wanr'a got: «E'dilayî wer'a». ²⁰ Ev tişt got, dest û nek'sa Xwe nîşanî wan kirin. Hingê şagirt gelekî şa bûn, gava ku Xudan dîtîn. ²¹ Paşê Îsa dîsa wanr'a got: «E'dilayî wer'a. Çawa ku Bavê Ez şandim, usa jî Ez we dişînim». ²² Ev yek ku got, p'ifî ser wan kir û wanr'a got: «Hanê R'uh'ê Pîroz bistînin. ²³ Hûn gunêd k'ê bibaxşinin, ewê bêne baxşandinê, gunêd k'ê nebaxşinin, ewê neyne baxşandinê».

Îsa û T'ûma

²⁴ T'ûmayê yekî ji her donzdeha, ku jêr'a «Heval-cêwî» digotin, ne t'evî wan bû gava ku Îsa hat. ²⁵ Hingê şagirtêd mayîn wîr'a gotin: «Me Xudan dît». Ewî wanr'a got: «H'eta ku ez dewsa mixa destêd Wîda nebînim, t'ilîya xwe nedime ser dewsa mixa û destê xwe jî nekime nek'sa Wî, ez t'u car bawer nakim».

²⁶ Pey h'eyşt r'ojar'a, şagirtêd Îsa dîsa malda bûn û T'ûma jî t'evî wan bû. Derî dadayî bûn, lê Îsa hat, nava wanda sekinî û got: «E'dilayî wer'a». ²⁷ Paşê T'ûmar'a got: «T'ilîya xwe bîne vir û destêd Min binihêr'e, destê xwe jî bîne

û bike nek'sa Min. Nebaweriyê neke, lê bawer bike!»

²⁸ T'ûma lê vege'and û gotê: «Xudanê min û Xwedêyê min!» ²⁹ Îsa gote wî: «Te Ez dîtîm lema bawer kir? Xwezî li wan, yêd ku nedîtine, lê bawer dikin!»

Meremê vê k'itêbê

³⁰ Îsa li ber şagirtêd Xwe hê gelek nîşanêd din jî kirin, ku vê k'itêbêda nehatine nivîsarê. ³¹ Lê belê ev hatine nivîsarê, wekî hûn bawer bikin, ku Îsa ye Mesîh, Kur'ê Xwedê û bi vê bawerîya pê navê Wî jîyîna we hebe.

Îsa û girtina me'sîya

21 ¹ Pey vê yekêr'a Îsa dîsa Xwe li devê gola Teberîyayê nîşanî şagirtêd Xwe kir. Ew bi vî awayî qewimî: ² Şimh'ûn-Petrûs, T'ûmayê ku jêr'a digotin «Heval-cêwî», Natanyêlê ji Qanaya Celîlê, kur'êd Zebedî û du şagirtêd Îsaye din hevr'a bûn. ³ Şimh'ûn-Petrûs wanr'a got: «Ez diçim ku me'sîya bigirim». Wana wîr'a got: «Em jî t'evî te tèn». Hingê ew r'abûn çûn k'etine qeyikekê, lê wê şevê t'u tişt negirtin.

⁴ Sibeh safî bû, Îsa li devê golê sekinî, lê şagirta nizanibû ku Ew Îsa ye. ⁵ Hingê Îsa gote wan:

«Lawikno! We tişt negirtîye?» Wana lê vege'and û gotinê: «Na». ⁶ Ewî gote wan: «T'or'ê bavêjine alîyê qeyikêyî r'astê hûnê bigirin». Wana jî t'or' avîtê û ji dest gelek bûna me'sîya nikaribûn ku t'or' bik'işandana.

⁷ Hingê wî şagirtê ku Îsa jê h'iz dikir Petrûs'a got: «Ew Xudan e!» Gava Şimh'ûn-Petrûs bihîst ku ew Xudan e, k'inca xwe avîte ser xwe, çimkî ew te'zî bû û xwe avîte golê. ⁸ Lê şagirtêd mayîn t'or' me'sîyava k'işandin û pê qeyikê gihîştine bejê^f, çimkî ew ne dûr bûn, lê qasî sed mêtirî dûrî bejê bûn.

Îsa t'evî şagirtêd xwe nan dixwe

⁹ Gava ew derk'etine bejê, wir agirê jî k'omirê vêxistî dîtin, me'sî li ser û nan jî li ber. ¹⁰ Îsa wan'r'a got: «Hinek ji wan me'sîyêd ku we hêja girtine bînin». ¹¹ Şimh'ûn-Petrûs jî k'ete qeyikê û t'or' k'işande bejê, ya ku sed pêncî sê me'sîyêd gir têda bûn. Haqas gelek bûn jî, lê dîsa t'or' neqelişî.

¹² Îsa wan'r'a got: «Werin te'ş-tê bixwin». Ji şagirta t'u kesî jî turuş nekir ku jê bipirsîya: «Tu

k'i yî?» Çimkî wana zanibû ku Ew Xudan e. ¹³ Hingê Îsa nêzik bû, ew nan hilda da wan û usa jî me'sî. ¹⁴ Eva îdî cara sisîya bû ku Îsa pey mirin-r'abûna Xwer'a şagirtêd Xweva xuya bû.

Îsa û Petrûs

¹⁵ Gava wan te'ş-tê xwar, Îsa ji Şimh'ûn-Petrûs pirsî: «Şimh'ûnê kur'ê Yûh'enna, tu Min gelekî h'iz dikî, yan ew Min gelekî h'iz dikin?* Petrûs jê'r'a got: «Belê Xudan, Tu zanî ku ez Te h'iz dikim». Îsa wî'r'a got: «Bexêd Min biç'êrîne».

¹⁶ Îsa cara dua wî'r'a got: «Şimh'ûnê kur'ê Yûh'enna, tu Min h'iz dikî?» Ewî got: «Belê Xudan, Tu zanî ez Te h'iz dikim». Îsa jê'r'a got: «Şivantîyê pezêd Min bike».

¹⁷ Îsa cara sisîya ji Petrûs pirsî: «Şimh'ûnê kur'ê Yûh'enna, tu Min h'iz dikî?» Hingê dilê Petrûs êşîya ku Wî sê cara wî'r'a got: «Tu Min h'iz dikî?» û got: «Xudan, Tu her tiştî zanî, Tu zanî ku ez Te h'iz dikim». Îsa wî'r'a got: «Pezêd Min biç'êrîne. ¹⁸ Ez r'ast bê xêlif ter'a dibêjim, gava ku tu xort bûyî, te xwexa qayîşa xwe girêdida û k'uda te dixwest

* 21:15 Aha jî tê fe'mkirinê: «Tu Min ji wan ze'ftir h'iz dikî?»

diçûyî. Lê gava ku tu kal bî, tê destêd xwe bilind kî û yekî dinê pişta te girêde û te bibe wî cîyê ku tu naxwazî her'êyî». ¹⁹ Wî ev yek got, da e'yankirinê ku ewê bi çi cûr'e mirinê r'ûmetê bide Xwedê. Pey vê yekêr'a Wî Petrûsr'a got: «Pey Min were».

Îsa û şagirtê h'izkirî

²⁰ Petrûs pişt xweva zivir'î, dît ew şagirtê ku Îsa jê h'iz dike pey wan tê. Eva ew şagirt bû, yê ku şîva êvarêda xwe avîtibû h'emêza Îsa û gotibû: «Xudan ew k'î ye, ku wê nemamîya Te bike?» ²¹ Petrûs gava ew dît, ji Îsa pirsî: «Xudan, lê îjar evê çawa be?»

²² Îsa wîr'a got: «Heger Ez bixwazim ku ew bimîne h'eta Ez bêm, çi ter'a ye? Tu pey Min were!»

²³ Eva gotina nava xûşk-birada bela bû, yanê ew şagirtê nemire. Lê belê Îsa bona wî negotibû, ku ew namire, lê gotibû: «Heger Ez bixwazim ku ew bimîne h'eta Ez bêm, çi ter'a ye?»

²⁴ Eva ew şagirt e, yê ku bona van yeka şe'detîyê dide, usa jî ev yek nivîsîn. Em zanin ku şe'detîya wî r'ast e.

²⁵ Hê gelek kirêd din jî hene, yêd ku Îsa kirine. Heger ew bi hûr-gilî bihatana nivîsarê, bi t'exmîna min, ew k'itêbêd nivîsar wê dinyayêda cî nebûna.